Α' # 19
Κ σ. 361-580

ΗΦΥΣΙΣ

ΕΤΟΣ Α' ΑΡΙΘ. 19. 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1901

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ φρ. 16
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ φρ. 20

Διευθυντὴς καὶ ἐκδότης
ΦΡ. ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ὁδὸς Μαυρομιχάλη 16.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας Πούπλιος Λέντουλος σύγχρονος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ἐπισήμῳ αὐτοῦ ἐπιστολῇ πρὸς τὴν Ρωμαϊκὴν Γερουσίαν, περιέγραφε τὸν Ἰησοῦν, ὡς ἑξῆς:

«Εἶνε ἄνθρωπος ἀναστήματος μᾶλλον ὑψηλοῦ καὶ κανονικοῦ, μετὰ σεβαστῆς θεωρίας, τοιοῦτος ὥστε οἱ βλέποντες τὸν ἀγαπῶσι καὶ τὸν φοβοῦνται ἐν ταὐτῷ. Ἡ κόμη του εἶνε βαθέος καστανοῦ, λεία καὶ ἐξικνεῖται μέχρι τῶν ὤμων, ἐφ' ὧν καταπίπτει κυματίζουσα ἐν βοστρύχοις. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς κεφαλῆς ἔχει κεχωρισμένην τὴν κόμην του, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ναζωραίων. Τὸ μέτωπόν του εἶναι λεπτὸν καὶ λεῖον, τὸ δὲ πρόσωπόν του ἄνευ ῥυτίδος ὡραΐζεται διὰ λαμπροῦ ἐρυθροῦ χρώματος. Ἡ ῥὶς καὶ τὸ στόμα εἰσὶ τόσον κανονικά, ὥστε οὐδὲν ψεκτὸν δύναται νὰ εὑρεθῇ· ὁ πώγων εἶνε οὐχὶ μακρός, ἀλλὰ πυκνός, κατὰ δὲ τὸ χρῶμα ὅμοιος τῇ κόμῃ· τὸ βλέμμα ἀθῶον καὶ διαπεραστικόν, οἱ ὀφθαλμοί του γαλανοί, καθαροί. Ἐλέγχων εἶνε τρομερός, νουθετῶν φιλόφρων καὶ ἡδύλογος· ἐν τῇ συνδιαλέξει του εὐχάριστος, ἀλλὰ σοβαρός. Οὐδεὶς ἐνθυμεῖται αὐτόν ποτε γελῶντα, ἀλλὰ πολλοὶ εἶδον αὐτὸν πολλάκις κλαίοντα. Ἡ ἰσομετρία τοῦ σώματός του εἶνε ἐξαιρετική· αἱ χεῖρες καὶ οἱ βραχίονές του εἶνε ἀξιοπαρατήρητοι διὰ τὴν ἄκραν αὐτῶν λεπτότητα. Ὁμιλῶν, εἶναι πρᾷος, μετριόφρων καὶ σοφός. Ὁ Χριστὸς ἐν ἐπιλόγῳ εἶνε ἄνθρωπος, ὅστις διὰ τὴν σπανίαν αὐτοῦ καλλονήν, ὑπερβαίνει τὰ τέκνα τῶν ἀνθρώπων».

Εἶναι αὐθεντικώτατον καὶ ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως, καθόσον εὑρέθη ἐν περγαμηνῇ μεταξὺ ἑτέρων ἐπισήμων ἐγγράφων ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ βιβλιοθήκῃ, περιβεβλημένον τὰ αὐτοκρατορικὰ τῶν Καισάρων σήματα· ἀποφαίνεται δὲ κατηγορηματικῶς καὶ μετ' ἀξιοθαυμάστου ὄντως ἀφελείας, διὰ τὴν σπανίαν Αὐτοῦ καλλονήν. Τὸ ὑπέργειον ἐκεῖνο κάλλος τοῦ θείου σώματος τοῦ Σωτῆρος εἶνε ἀπόδειξις τῆς θείας Αὐτοῦ Φύσεως, τῆς Θεότητος Αὐτοῦ, διότι ἐν τῇ ἐπισήμῳ ἐκείνῃ περιγραφῇ ἡ εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος παρίσταται ἐν ἀφθίτῳ δόξῃ καὶ λαμπρότητι, οὖσα ἀπαύγασμα τοῦ Οὐρανίου Πατρός· εἰς σῶμα δ' οὕτως ἐξόχως, θεῖον, δὲν ἦτο δυνατὸν ἢ νὰ οἰκῇ καὶ *ψυχὴ ἀπολύτως θεία* κατὰ τὸ Σωκράτειον ἀπόφθεγμα «*οἵα ἡ μορφή, τοιάδε καὶ ἡ ψυχή*».

«Ὁ Θεὸς ἐνεφανίσθη ἐν σαρκί, λέγει ὁ Μέγας Ναπολέων, ἡ δὲ ἐμφάνησίς Του εἶνε μυστήριον, ὅπερ οὔτε λόγος, οὔτε διάνοια δύναται νὰ συλλάβῃ. Ἀλλ' ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἐλάλησε, πρέπει νὰ πιστεύσωμεν εἰς Αὐτόν. Τὸ Εὐαγγέλιον, ἐμπεριέχει ἀρετάς, αἵτινες ἐπενεργοῦσι δραστηρίως ἐπὶ τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ θέλγουσι τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Αἰσθάνεταί τις μελετῶν αὐτὸ ὅ,τι αἰσθάνεται ὁ ἐξετάζων μετ' ἐκστάσεως τὸν οὐρανόν. Δὲν εἶνε ἁπλῶς βιβλίον, ἀλλ' ἀλήθεια ζῶσα, ἐνεργοῦσα μετὰ δυνάμεως, ἥτις καταβάλλει πᾶν πρόσκομμα, ἐγειρόμενον κατὰ τῆς ἐξαπλώσεως αὐτοῦ. Ὁ Χριστὸς διδάσκει σαφῶς, μὴ διστάζων ποσῶς εἰς τὴν διδασκαλίαν Του, καὶ ἡ μικροτέρα διαβεβαίωσις Αὐτοῦ ἐκφέρεται διὰ τοσαύτης ἁπλοϊκότητος, ὥστε συγκινεῖ καὶ τὸν ἀπαίδευτον καὶ τὸν πεπαιδευμένον, ἀρκεῖ μόνον ἐπὶ μακρὸν νὰ ἐπιστήσῃ τις τὴν προσοχήν του. Οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εὑρίσκεται τοιαύτη σειρὰ ὡραίων ἰδεῶν καὶ ἠθικῶν ἀποφθεγμάτων, ἅτινα ἐμποιοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν τὸ αὐτὸ αἴσθημα, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεταί τις θεωρῶν τὸ ἀπέραντον χάος τοῦ περιλάμποντος ἐν ὡραίᾳ θερινῇ ἑσπέρᾳ οὐρανοῦ, συνοδευομένου ὑφ' ὅλης τῆς λεγεῶνος τῶν ἀστέρων. Ἡ ψυχὴ ἅπαξ γευθεῖσα τῆς καλλονῆς τοῦ Εὐαγγελίου κατακυριεύεται ἐξ ὁλοκλήρου. Ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὑπάρχει ὁ ἀληθὴς Θεός, ἐὰν ἠδύνατο ἁπλοῦς ἄνθρωπος νὰ κατανοήσῃ καὶ πραγματοποιήσῃ μετὰ τελείας ἐπιτυχίας τὸ γιγαντιαῖον σχέδιόν Του, σφετεριζόμενος τὸ ὄνομα Αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς εἶνε ὁ μόνος, ὅστις ἐτόλμησε τοῦτο. Ἡ ἱστορία οὐδὲν ἀναφέρει πρόσωπον,

ἀντιποιούμενον τοῦ τίτλου τῆς θεότητος. Ἡ δὲ μυθολογία οὐδαμοῦ διαβεβαιοῖ, ὅτι ὁ Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ ἀπεθέωσαν αὐτοὶ ἑαυτούς, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοὺς ἀπεθέωσαν, ἄλλως θὰ ἦτο ἐκ μέρους αὐτῶν ὑψίστη τῶν ἀλαζονειῶν, καὶ ὑπερβολὴ παραλογισμοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐτόλμησε νὰ καλέσῃ ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Διός, πλὴν ἅπασα ἡ Ἑλλὰς ἐμυκτήρισε τὴν ἀλαζονείαν του ταύτην· ὁμοίως καὶ ἡ ἀποθέωσις τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων, δὲν ὑπῆρξε λόγου ἀξία παρὰ τοῖς Ρωμαίοις. Ὁ Μωάμεθ καὶ ὁ Κονφούκιος ἁπλῶς ἐκήρυξαν ἑαυτοὺς μεσίτας τοῦ Θεοῦ, ἡ θεὰ Ἐγίρα τοῦ Νουμᾶ, ἦτον ἁπλῶς προσωποποίησις ἐμπνεύσεως, ἀντληθείσης ἐν ταῖς ἐρημίαις τῶν δασῶν, ὁ δὲ Θεὸς τῶν Βραχμάνων εἶνε ἀνακαίνισίς τις ψυχολογική. Πῶς λοιπὸν εἷς Ἰουδαῖος, τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορικὴ ὕπαρξις εἶνε ἡ μᾶλλον ἐπιβεβαιωμένη καὶ ἐξησφαλισμένη, παρουσιάζεται αὐτὸς μόνον εἰς τὸν κόσμον ὡς Θεός, ὡς τὸ ἐξοχώτατον πάντων Ὄν καὶ Πλάστης τοῦ Παντός; Ἐπισύρει εἰς ἑαυτὸν πᾶσαν λατρείαν καὶ ἀνεγείρει ἰδίαις αὐτοῦ χερσὶ τὴν θρησκείαν Του. Ἐκθαμβοῦταί τις εἰς τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅμως ἰδοὺ κατακτητής, ὅστις ἑνόνει ἐν αὐτῷ ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα. Ὄντως θαῦμα! Κατώρθωσεν ὅ,τι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Καῖσαρ, ὁ Ἀννίβας, ὁ Λουδοβίκος ΙΔ'. ἐν ὅλῃ τῇ εὐφυΐᾳ αὐτῶν δὲν κατώρθωσαν. Οὗτοι κατέκτησαν ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ ἔχωσι μηδ' ἕνα φίλον! Αὐτὸς ἤναψε τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης, ἥτις προξενεῖ τὸν θάνατον τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ ὑπερτερεῖ πᾶσαν ἄλλην ἀγάπην. Οἱ θεμελιωταὶ τῶν θρησκειῶν δὲν ἔσχον ποτὲ τὴν ἰδέαν τῆς μυστηριώδους ταύτης λέξεως, ἥτις εἶνε ἡ οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπὸ τὸ καλὸν ὄνομα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Ὥστε τὸ μεγαλείτερον θαῦμα τοῦ Χριστοῦ ἀναντιρρήτως εἶνε ἡ βασιλεία τῆς ἀγάπης. Αὐτὸς μόνος κατώρθωσε νὰ ἀνυψώσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τοῦ ἀοράτου, ἕως συντελείας τῶν αἰώνων. Αὐτὸς μόνος ἐδημιούργησε δεσμὸν μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Πάντες οἱ πιστεύοντες ἐν εἰλικρινείᾳ, αἰσθάνονται τὴν ἀξιοθαύμαστον ταύτην ἀγάπην, ἀγάπην ὑπεράνθρωπον, ἀγάπην θείαν· φαινόμενον ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν καὶ ἀντίληψιν, ἱερὸν πῦρ μετακομισθὲν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τοῦ νέου τούτου Προμηθέως, τοῦ ὁποίου ὁ Χρόνος, ὁ μέγας οὗτος πανδαμάτωρ καὶ ἐκμηδενιστὴς δὲν ἠδυνήθη μήτε νὰ φθείρῃ μήτε νὰ περιστείλῃ τὴν διάρκειάν του, τοῦθ' ὅπερ ἐγὼ ὁ Ναπολέων, θαυμάζω ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, διότι ἀποδεικνύει σαφῶς τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ.»

Ἤδη ἴδωμεν τί λέγουσιν οἱ πολέμιοι Αὐτοῦ καὶ δὴ ὁ Στράους καὶ ὁ Ρενάν.

Ὁ Στράους ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ ἀποδέχεται, ὅτι ἐν τῇ θρησκευτικῇ καὶ ἠθικῇ τοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλίᾳ ἔγκειται ἡ *ἀπόλυτος Ἀλήθεια*, ἀλλὰ δοξάζει, ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ γεγονότα καὶ τὰ περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ ἱστορούμενα εἰσὶ μυθολογικὰ καὶ ἱστορικὰ διηγήματα!

«Ὁ Χριστὸς, γράφει οὗτος, δὲν εἶνε προσωπικὴ ὕπαρξις, ἀλλ' ἰδέα, ἡ ἰδέα τοὐτέστι τῆς ἀνθρωπότητος, παραχθεῖσα διὰ τῆς ἑνώσεως τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος, κατὰ τὴν ἀνέλιξιν τοῦ παντός. Τὸ ἀνθρώπινον γένος εἶνε ὁ Θεὸς, λαβὼν τὴν μορφὴν ἀνθρώπου καὶ ἐκδηλούμενος ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ, γενόμενος καὶ ἀποθνήσκων καὶ ἐγειρόμενος καὶ ἀναβαίνων εἰς τὸν οὐρανόν. Τὴν ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου παριστανομένην ἰδέαν ὑπὸ τὸ σύμβολον τοῦ Χριστοῦ, πρέπει βεβαίως νὰ λατρεύωμεν, διότι πᾶν τὸ ἔξοχον καὶ ὑψηλὸν εἶνε θεῖον, ὁ δὲ Χριστὸς τοῦ Εὐαγγελίου εἶνε ἡ κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ Θεοῦ ἐνανθρώπησις, χαρακτηρισθεῖσα ὀρθῶς ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν ὡς ἀπαύγασμα τοῦ Οὐρανίου Πατρός. Σύμβολον ἀληθῶς ἐξαίσιον, περικαλύπτον τὸν ἰδεώδη Ἰησοῦν, ἀλλὰ τὸν Ναζωραῖον τῆς Ἰουδαίας ἐγὼ δὲν γνωρίζω.»

Βεβαίως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ βαρύτερον ἁμάρτημα τῆς κατὰ τῆς ἀληθείας ἀντιστάσεως, οὐδὲν ἄλλο οὔσης ἢ ἀνταρσίας κατὰ τῶν πνευματικῶν πεποιθήσεων, διὰ τοῦτο ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει τοῦ συγγράμματός του ὁ Στράους ἀναιρεῖ ἑαυτόν. «Ἐθυσίασα, ἔλεγε, τὰ Χριστιανικὰ δόγματα, συνέτριψα τὰς πέτρας τοῦ σκανδάλου, ἀλλ' οὐδέποτε ἀπεμάκρυνα ἀπὸ τῆς καρδίας μου τὸν Ἰησοῦν. Οὐδεὶς θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα καὶ οὐδεὶς ποτὲ θὰ λάβῃ τὴν θρασύτητα, νὰ τεθῇ πλησίον τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς θρησκευτικῆς ἰδέας.... Οὔτε ἐν ταῖς ἡμέραις μας οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι ἡ θρησκευτικὴ πρόοδος δύναται ἔστω καὶ πόρρωθεν νὰ ὁδηγήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα πέραν τῆς γιγαντιαίας προόδου, εἰς ἣν ὡδηγήθη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ.»

Ὁ δὲ Ρενάν, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Βίος τοῦ Ἰησοῦ» γράφει: «Ὁ Ἰησοῦς ἐστερημένος πάσης ἐπιστημονικῆς καὶ ἀνθρωπίνης σοφίας, χωρικὸς ἁπλοϊκὸς καὶ τέκτων εἰς οἰκογένειαν ἐργατικὴν ἀνήκων, κατ' οὐδὲν διέφερε τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς κωμοπόλεως, ἐν ᾗ ἐγεννήθη μηδεμίαν δ' εἶχε γνῶσιν περὶ τῶν τοῦ κόσμου, περὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης». Παρακατιὸν δὲ:

«Ἡ τελειοτάτη συνείδησις τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς ὑπῆρξεν ἡ τοῦ Ναζωραίου Ἰησοῦ.» «Μέγας ὑπῆρξεν ὁ Ἰησοῦς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ συνεκεντρώθη πᾶν ἀγαθὸν καὶ ὑψηλὸν ἐν τῇ φύσει.» «Εἰς τὸ ὕψος καὶ τὴν τελειότητα τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄρους διδαχῆς οὐδεμία ὑπερυψώθη ἀνθρωπίνη διάνοια.» «Ὁ Ἰησοῦς ἐδημιούργησε τὸν οὐρανὸν τῶν ἁγνῶν ψυχῶν, τὴν ἁγιότητα τῆς ἀληθοῦς ζωῆς ἐν τῷ Θεῷ καὶ τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ματαίως ἐκζητουμένην ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ.»

Πόθεν αἱ ἀντιφάσεις αὗται: Πῶς ὁ ἁπλοϊκὸς χωρικὸς καὶ τέκτων τῆς Ἰουδαίας, ὁ μηδεμίαν ἔχων γνῶσιν τῶν τοῦ κόσμου, ὁ ἄσημος καὶ ὁ ἄσοφος, κατὰ τὸν Ρενάν, ἐπετέλεσε τοσαῦτα θαύματα, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ αὐτοῦ Ρενάν,

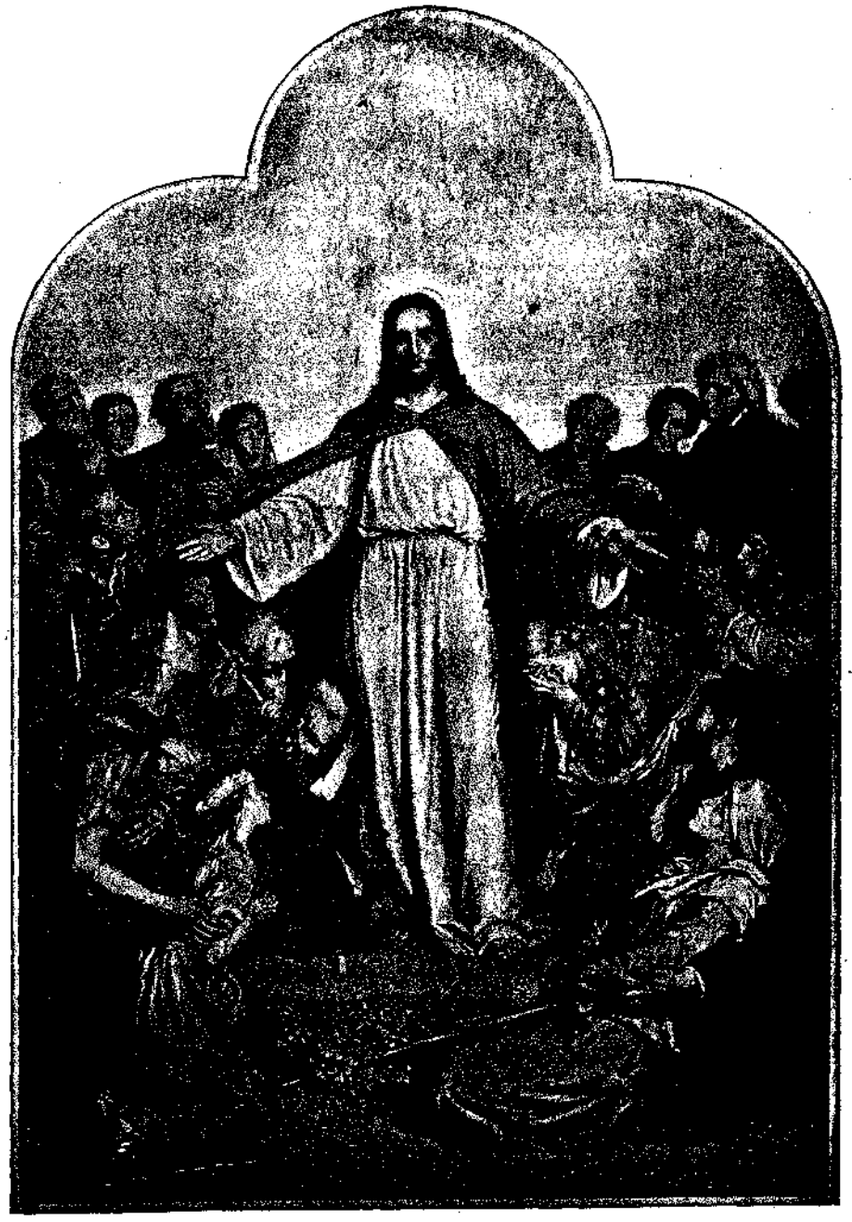

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ
(Εἰκὼν Ἀντωνίου Dietrich)

θρησκευτικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναγεννήσεως ἐν τῷ κόσμῳ; Ἀνομολογεῖ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐθεμελίωσε τὴν θρησκείαν τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς ὁ Σωκράτης τὴν φιλοσοφίαν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης τὴν ἐπιστήμην.» «Jésus a fondé la religion dans l'humanité, comme Socrate y a fondé la philosophie, comme Aristote y a fondé lascience. (Vie de Jésus σελ. 46).

Εἰς πάντα τὰ θρησκευτικὰ ἔργα τοῦ Ρενάν, παρατηρεῖται τὸ ἀντιφατικὸν καὶ εὐμετάτρεπτον τοῦ πνεύματός του, κυμαινομένου μεταξὺ πίστεως καὶ ἀπιστίας, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν φαειναὶ ἐκλάμψεις ἀπήστραπτον εἰς τὴν συγκεχυμένην διάνοιάν του καὶ ὡδήγουν αὐτὸν πρὸς τὸ σημεῖον τῆς αἰωνίου ἀληθείας. Ἀπόδειξις δὲ τού-

του ἔστω ὁ ἔξοχος αὐτοῦ ἐπίλογος πρὸς τὸν Ἰησοῦν θνήσκοντα ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, τὸν ὁποῖον χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν παραθέτομεν ἐνταῦθα. «Ἀναπαύθητι ἤδη ἐν τῇ δόξῃ Σου εὐγενὴς Μυσταγωγέ. Τὸ ἔργον Σου, συνεπληρώθη, ἡ Θεότης Σου καθιδρύθη. Μὴ φοβοῦ, ὅτι τὸ οἰκοδόμημά Σου δύναται νὰ σαλευθῇ ἐκ πλημμελείας τινός. Τοῦ λοιποῦ ὑπεράνω πάσης προσβολῆς θὰ ἐπιβλέπῃς ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς θείας εἰρήνης ἐπὶ τῶν ἀτελευτήτων καὶ ἀπείρων συνεπειῶν τῶν ἔργων Σου. Ἀντὶ τῶν στιγμιαίων ὀδυνῶν, αἵτινες οὔτε κἂν ἔθιξαν τὸ ὕψος τοῦ πνεύματός Σου, ἐκέκτησο τὴν ἐνδοξοτέραν ἀθανασίαν. Ἐπὶ μυριάδας ἐτῶν ὁ κόσμος θὰ ἐγείρεται ἐπὶ τῷ ὀνόματί Σου. Λάβαρον τῶν διαμφισβητήσεων ἡμῶν, σὺ ἔσῃ τὸ σημεῖον περὶ ὃ σπουδαῖαι προμηνύονται διαμάχαι. Μυριάκις πλειότερον ζῶν καὶ μυριάκις πλειότερον ἀγαπώμενος μετὰ θάνατον ἢ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐν τῷ κόσμῳ παρουσίας Σου, ἐγένεσο ἐπὶ τοσοῦτον ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς ἀνθρωπότητος, ὥστε θὰ διεσαλεύοντο τοῦ κόσμου τὰ θεμέλια, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐξέλειπε τὸ ὄνομά Σου ἀπὸ τῆς γῆς. Μεταξὺ Σοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ οὐδεμία πλέον διάκρισις. Νικήσας τὸν θάνατον τελείως, λάβε τὴν κατοχὴν τῆς βασιλείας Σου, εἰς ἣν αἰώνων λατρευταὶ θὰ Σὲ ἀκολουθήσωσι διὰ τῆς βασιλικῆς ὁδοῦ, ἣν ἡτοίμασας.»

Τοιαῦτα περὶ Ἰησοῦ ἔγραψαν οἱ σπουδαῖοι τῶν φιλοσόφων. **Φ. Π.**

Ο ΗΛΙΟΣ

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΥΤΟΥ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἡ βροχή, δηλαδὴ ἡ ἄρδευσις τῆς γῆς, ἀπαραίτητον καὶ αὕτη στοιχεῖον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς, εἶναι ἐπίσης ἑτέρα συνέπεια τῆς ἡλιακῆς θερμότητος. Τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, τῶν ποταμῶν, λιμνῶν καὶ ρυάκων καὶ ὅσα διαβρέχουσι τὸ ἡμέτερον ἔδαφος, ἢ ἀπορρέουσιν ἐκ τῶν φυτικῶν οὐσιῶν, μεταβάλλονται βραδέως εἰς ἀτμοὺς διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς θερμότητος τοῦ Ἡλίου, μετασχηματιζόμενα εἶτα εἰς νέφη καὶ ἀοράτους ὑδατμούς, οἵτινες, πλέοντες ἐν τῷ κόλπῳ τῆς ἀτμοσφαίρας ψύχονται μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου καὶ ἐπαναπίπτουσιν εἰς τὴν γῆν, ἐν σχήματι πάχνης, ὁμίχλης καὶ βροχῆς. Ἐὰν δὲ ἡ ψύξις αὕτη τοῦ ὑδατμοῦ εἶναι πυκνοτέρα, μεταβάλλονται εἰς χιόνα, δηλαδὴ εἰς πεπηγὸς ὕδωρ. Ἀκριβῶς διὰ τοῦτο συσσωρεύονται ἰδίως ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων αἱ χιόνες, καθόσον ἡ θερμοκρασία ἐκεῖ εἶναι πάντοτε ὑψηλή.

Τὰ ἐκ τῶν ποταμῶν καὶ ὀρέων κατερχόμενα καὶ πρὸς τοὺς ὠκεανοὺς διήκοντα ὕδατα, ἐξατμίζονται ἐκ νέου διὰ τῆς ἐπενεργείας τῆς θερμότητος τοῦ Ἡλίου καὶ μετασχηματίζονται πάλιν εἰς νέφη καὶ ὑδατμούς· οὕτω δὲ ἡ συνεχὴς αὕτη μεταβολὴ καὶ ἀδιάκοπος κυκλοφορία τῶν ὑδάτων ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ τἀνάπαλιν, ἥτις οὐδένα ἄλλον σκοπὸν ἔχει ἢ τὴν ἐπανειλημμένην ἄρδευσιν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, εἶναι φαινόμενον ἀξιοπαρατήρητον καὶ ἀπαραίτητον πρὸς τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἐνοργάνου ζωῆς ἐπὶ τῆς σφαίρας μας.

Αἱ κινήσεις τῆς μαγνητικῆς βελόνης εἶναι ἐπίσης ἀποτέλεσμα τῆς φυσικῆς ἐπενεργείας τοῦ Ἡλίου· ἐὰν δὲ παραδεχθῶμεν τὸν ὁρισμὸν τοῦ Ἀμπέρου, τὰ διατρέχοντα τὴν ἡμετέραν σφαῖραν μαγνητικὰ ρεύματα, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ θερμο-ἠλεκτρικὰ ρεύματα, ἀπορρέοντα ἐκ τῆς ἀνίσου διανομῆς τῆς θερμότητος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

Ὡς κύριος παράγων τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἥλιος, εἶναι καὶ ὁ πολυτιμώτερος πράκτωρ τῶν χημικῶν δυνάμεων καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου ἔχει τὸ μέγιστον μέρος ἐπὶ τῶν ποικίλων φυσικῶν φαινομένων, καθόσον τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης αὐτοῦ προσδιορίζουσι τὰς σημαντικωτέρας τῶν χημικῶν ἐνεργειῶν εἰς τὴν γένεσιν, λειτουργίαν καὶ διατήρησιν τῆς τε φυτικῆς καὶ ζωϊκῆς ζωῆς. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Ἥλιος, αὕτη θὰ ἐξέλιπεν ἐκ τῆς γηΐνης σφαίρας. Ἡ ζωὴ ἑπομένως εἶναι θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου καὶ ἐν ὀλίγοις θὰ διατυπώσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἰδέας μας.

Ἡ λειτουργία τῆς φωτογραφήσεως θὰ χρησιμεύσῃ ἡμῖν πρὸς κατανόησιν τῆς ἐπενεργείας τοῦ φωτὸς τοῦ Ἡλίου εἰς τὰς ποικίλας χημικὰς ἐνεργείας, τὰς συντελουμένας ἐν τῷ φυτικῷ βασιλείῳ καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἐν τῷ ὀργανικῷ.

Καὶ ὄντως τί εἶναι ἡ φωτογραφία καὶ εἰς τί συνίσταται τὸ περίεργον φαινόμενον τῆς ἀποτυπώσεως εἰκόνος, σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ φωτός, ἐπὶ τεμαχίου χάρτου; Ἐὰν διαβρέξωμεν ὕαλον ἢ χάρτην διὰ χλωρούχου ἢ ἰωδούχου ἀργύρου καὶ θέσωμεν αὐτὸν εἰς τὴν ἑστίαν φακοῦ σκοτεινοῦ τινος δωματίου (φωτογραφικῆς μηχανῆς) καὶ ἐπιρρίψωμεν ἐπὶ τοῦ χάρτου τούτου, ὃν διαβρέχομεν δι' ὕδατος, τὴν ἐπὶ τοῦ φακοῦ σχηματιζομένην εἰκόνα, τὰ μὲν φωτεινὰ μέρη θ' ἀποσυνθέσωσι τὸ ἀργυροῦχον ἅλας καὶ θὰ μεταβάλωσιν αὐτὸ εἰς ἰωειδὲς ἢ μέλαν χρῶμα, τὰ δὲ ἀφώτιστα μέρη τῆς εἰκόνος δὲν θ' ἀλοιώσωσιν οὐδόλως τὸ ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀργυροῦχον ἅλας καὶ θὰ μείνωσι λευκά. Οὕτω διὰ τῆς ἐπενεργείας

τοῦ φωτὸς ἐπὶ τοῦ ἰωδούχου ἀργύρου, ἀποτυποῦται διὰ χημικῆς ἐνεργείας τοῦ ἡλίου ἡ εἰκών, ἥτις εἶτα δι' ἄλλων τεχνητῶν χημικῶν μέσων στερεοῦται ἐπὶ τοῦ χάρτου αὐτοῦ ἢ τῆς ὑέλου.

Ἅπαντα τὰ ἀργυροῦχα ἅλατα ἐκτιθέμενα εἰς τὴν ἐπίρροιαν τοῦ φωτός, ὑπόκεινται εἰς ἀνάλογον ἀποσύνθεσιν, ὡς καὶ αἱ συνθέσεις τοῦ χρυσοῦ, τῆς πλατίνης, τοῦ κοβαλτίου κτλ. Ἀλλὰ τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου ἔχει καὶ ἑτέραν ἰδιότητα, νὰ συνθέτῃ πολλὰ ἄλλα σώματα. Ἀναμίξατε, ἐν παραδείγματι, ἐν τινι φιαλιδίῳ ὑδρογόνον καὶ χλώριον ἐν ἴσῃ ποσότητι καὶ ἐκθέσατε εἰς τὸν Ἥλιον. Θ' ἀποτελεσθῇ ἀμέσως χλωρυδρικὸν ὀξὺ μετὰ παραγωγῆς μεγάλης θερμότητος. Ἐὰν δὲ ἐκσφενδονίσητε τὸ φιαλίδιον μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο αὐτῶν οὐσιῶν, πρὸς τὸν ἥλιον, θὰ ἐκραγῇ τοῦτο μετὰ ἰσχυροῦ κρότου, μόλις φθάσῃ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζόμενον μέρος.

Μία ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων νεωτέρων ἀνακαλύψεων εἶναι ἡ ἀναγνώρισις τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἀναπνοῆς τῶν φυτῶν διὰ τῆς ἀμέσου παρουσίας καὶ ἐπενεργείας τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου, δηλαδὴ ἡ ἀποσύνθεσις τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τοῦ κυκλοφοροῦντος ἐν ταῖς ἴναις τῶν φυτῶν καὶ ὅπερ ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐδάφους διὰ τῶν ριζῶν, δὲν ἐκτελεῖται εἰμὶ, ὁπόταν τὰ φυτὰ εἰσὶν ἐκτεθειμένα εἰς τὸν Ἥλιον.

Περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ ἀκόλουθον πείραμα. Ἐὰν θέσωμεν ἐντὸς ὑελίνου κυπέλλου, πλήρους ὕδατος, μερικὰ φύλλα πράσινα καὶ ἐκθέσωμεν εἰς τὸν Ἥλιον, θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς ὑέλου πλῆρες ἀερίου, ἤτοι καθαροῦ ὀξυγόνου, προερχομένου ἐκ τῆς ἀναπνοῆς τῶν φύλλων. Οὕτω διὰ τῶν φυτῶν, ἀποδίδεται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τὸ ὀξυγόνον, ὅπερ αὕτη ἀπόλλυσι διὰ τῆς ἀναπνοῆς τοὐναντίον τῶν ζώων, ἅτινα ἀφαιροῦσιν ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας, ἀναπνέοντα, μεγάλην ποσότητα αὐτοῦ. Ἐὰν τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου ἐκλείψῃ, τὰ φυτὰ ἀποπνέουσι μόνον ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὅσα φυτὰ διατηροῦνται ἐν τῷ σκότει, καθίστανται ὠχρὰ καὶ ἄχρωμα.

Ὁ κ. **Boussingault**, ὅστις κατέγινε πολὺ εἰς τὴν φυτολογίαν, ἀνεγνώρισεν, ὅτι τὰ διαβιοῦντα φυτὰ ἐν τῷ ἀπολύτῳ σκότει, δὲν ἀποπέμπουσιν ὀξυγόνον καὶ ὅτι μόνον ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἡ ἀναπνοή των παρέχει, ὡς τὰ ζῶα. Ἑπομένως καταναλίσκουσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν θρεπτικὴν οὐσίαν μέχρις ἐξαντλήσεως, ὅτε ἀποθνήσκουσι. Μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἡλίου, δὲν προμηθεύονται ὀξυγόνον ἐκ τοῦ ἐδάφους διὰ τῶν ριζῶν των, ἑπομένως διὰ νὰ ζήσωσιν, ἀποπνέουσι τὸ ἐν ἑαυτοῖς ὑπάρχον ἀνθρακικὸν ὀξύ.

Φύλλα, ἄνθη, καρποὶ κτλ. οὐδὲν ἄλλο εἶναι, λέγει ὁ γερμανὸς φυσιολόγος **Moleschott**, ἢ «ὄντα ὑφασμένα ἐξ ἀέρος διὰ τοῦ φωτός.» = «Ὁσάκις παρατηροῦμεν, ἐπιλέγει ὁ αὐτὸς φυσιολόγος, τὰ λαμπρὰ χρώματα τῶν ἀνθέων, τὸ γλυκύτατον αὐτῶν ἄρωμα, γεννᾷ ἡπίαν τινὰ εὐχαρίστησιν ἐν τῇ ποιητικῇ ψυχῇ, ἥτις ὑπνώττει ἔσωθι ἡμῶν, συνεπῶς τὸ φῶς αὐτὸ τοῦ ἡλίου πάλιν εἶναι ὁ γονεὺς τοῦ τε χρώματος καὶ τοῦ ἀρώματος.»

Ἡ τοῦ Ἡλίου ἄρα ἐπιρροὴ ἐπὶ τῶν φυτῶν εἶναι σημαντικωτάτη πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ ἄνευ αὐτοῦ οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς φυτὸν θὰ διετηρεῖτο. Ὅπου δὲ κυριαρχεῖ τὸ ψῦχος καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ φωτὸς, φυτικὴ ζωὴ δὲν ὑπάρχει. Τοὐναντίον ἐν Βρασιλίᾳ, ἐν τῇ ἔνδον Ἀφρικῇ τοῦ ἰσημερινοῦ, εἰς τὰ ἔσω τροπικὰ μέρη τῶν Ἰνδιῶν, εὑρίσκονται τὰ ἀφθονώτερα καὶ περιφημότερα φυτά.

Τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης τοῦ Ἡλίου, αἵτινες τοσοῦτον ἐνεργὸν μέρος λαμβάνουσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διατήρησιν τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, ἐξασκοῦσιν ὁμοίως τὴν αὐτὴν ἐπιρροὴν καὶ ἐπὶ τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου.

Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ φυτὰ εἰσὶν ἀπαραίτητα εἰς διατροφὴν πλείστων ζώων, ὅτι ἡ δημιουργία τῶν φυτῶν κατ' ἀνάγκην προηγήθη τῆς τῶν ζώων, ἀφοῦ ταῦτα τρέφονται δι' ἐκείνων καὶ ὅτι τὰ ζῶα θὰ ἐξηφανίζοντο ἐκ τῆς γῆς, ἐὰν τὰ φυτὰ ἔπαυον ὑπάρχοντα, θὰ ἀνεγνωρίζομεν ἐν τέλει, ὅτι τὰ ζῶα κατάγονται, μολονότι ἐμμέσως, ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἡλίου ὅπως καὶ αὐτὰ τὰ φυτά.

Ἐν τούτοις δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἡλίου εἶναι ἀμέσως καὶ ἄνευ οὐδενὸς διαμέσου ἀπαραίτητος εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς τῶν ζώων. Καὶ ὄντως τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου δὲν ἐξασκοῦσιν ἀπεριόριστον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν τε ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων; Οὐδεὶς ἄνθρωπος, στερούμενος τῆς ἡλιακῆς θερμότητος, δύναται νὰ ζήσῃ. Ὁ **Maleschott** ἐπιβεβαιοῖ, ὅτι ἡ ποσότης τοῦ ὑπό τινος ζώου ἀποπνεομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος αὐξάνει μετὰ τῆς ἐντάσεως τοῦ ἡμερησίου φωτὸς καὶ ὅτι τοὐναντίον ἐλαττοῦται μέχρι τοῦ ἐλαχίστου ἐν ἀπολύτῳ σκότει. Ὁ δὲ κ. **Tyndall** λέγει, ὅτι πᾶσα γηΐνη δύναμις ἀπορρέει ἐκ τοῦ Ἡλίου, χωρὶς δὲ νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰς ἡφαιστειώδεις ἐκκρήξεις, τὰς παλιρροίας κτλ. πᾶσα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς ἐξασκουμένη μηχανικὴ κίνησις, ἑκάστη δυναμικὴ ἐκδήλωσις, ὀργανικὴ καὶ ἀνόργανος, ζωϊκὴ ἢ φυσικὴ, κατάγεται ἐκ τοῦ Ἡλίου. Καὶ ἡ μὲν θερμότης αὐτοῦ διατηρεῖ τὴν θάλασσαν ἐν

ὑγρᾷ καταστάσει καὶ τὴν ἀτμόσφαιραν ἐν ἀερώδει, διὰ δὲ τῆς μηχανικῆς ἰδιότητός του προξενεῖ τὰς τρικυμίας καὶ τοὺς ἀνέμους. Ὁ κεραυνὸς καὶ αἱ ἀστραπαὶ οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ ἐκδήλωσις τῆς δυνάμεώς του. Ὅ,τι δήποτε δὲ πῦρ καῖον καὶ φλὸξ ἀστράπτουσα, ἔχουσι βάσιν φῶς τι καὶ θερμότητα, προελθοῦσαν τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ Ἡλίου. Ὁ Ἥλιος μᾶς πλησιάζει διὰ τῆς θερμότητός του καὶ μᾶς ἀφίνει πάλιν διὰ ταύτης, ἀλλὰ μεταξὺ τῆς ἀφίξεως καὶ τῆς ἀναχωρήσεως ποικίλλεται ἡ δύναμις καὶ ἐνέργειά της.

Ἐν τῇ χρήσει τῶν λέξεων θερμότης καὶ ζωὴ ὑπάρχει στενή τις συνάφεια, εἶδος συνωνυμίας καὶ ἂν προσέξωμεν εἰς τὰς ἐκφράσεις ὁ ἄνθρωπος ἐπάγωσε, κατελήφθη ὑπὸ θανασίμου ψυχρότητος, κτλ. οὐδὲν ἄλλο θέλομεν νὰ εἴπωμεν ἢ ὅτι ἡ θερμότης ἐξέλιπεν ἀπὸ τὸ σῶμα, δηλαδὴ ἡ ζωὴ καὶ συνεπῶς ἐπῆλθεν ὁ θάνατος. Ἄρα θερμότης καὶ ζωὴ εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτό· πόθεν δὲ προέρχεται ἡ θερμότης; ἐκ τοῦ Ἡλίου. Ζωὴ λοιπὸν καὶ θερμότης πηγάζουσιν ἐκ τοῦ Ἡλίου. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἔκφρασις τῆς πραγματικότητος. Τὸ ῥῖγος εἶναι ὁ πρόδρομος πάσης νόσου, ὡς καὶ ὁ προάγγελος τοῦ θανάτου. Πᾶν σῶμα νεκρὸν εἶναι καὶ σῶμα ψυχρόν. Ὥστε ἠδύνατό τις κάλλιστα νὰ εἴπῃ, ὅτι παρὰ τοῖς ζώοις τὸ ψῦχος ἀντικαθιστᾷ τὴν ζωήν, ὅπως εἰς τὰ αὐτοφυῆ σώματα τὸ ψῦχος διαδέχεται τὴν θερμότητα.

Ἤδη ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει, ὅτι διὰ τῆς θερμότητος τὰ φυτὰ γεννῶνται καὶ ἀναπτύσσονται, ὅτι διὰ τῆς θερμότητος ἐν ὡρισμένῳ βαθμῷ ὁ νεοσσὸς λαμβάνει τὴν ὕπαρξίν του ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ ᾠοῦ, ὅτι πάντα τὰ ζῶα τὴν θερμότητα ταύτην ἐκ τοῦ κόλπου τῆς μητρός των προσπορίζονται, ὡς δὲ εἶπεν ὁ **Harvey**, πᾶν ὅ,τι ζῇ, ἐξ ᾠοῦ προέρχεται (**omne vivum ex ovo**), ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν ἐὰν αὕτη ἡ θερμότης δὲν συντελεῖ ἀμέσως εἰς τὴν ζωήν, δηλαδή, ἐὰν αὕτη δὲν μεταβάλλεται εἰς ζωϊκὴν δύναμιν. Οἱ σύγχρονοι ἡμῖν φυσιολόγοι, οἵτινες ἐδημιούργησαν τὴν μηχανικὴν θεωρίαν τῆς θερμότητος, ἤτοι τὴν θαυμασίαν καὶ βαθεῖαν θεωρίαν τῆς ἀμοιβαίας ἐναλλαγῆς τῶν δυνάμεων, οἱ ἐπιστήμονες, οἵτινες ἀπέδειξαν μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, ὅτι ἡ θερμότης μεταβάλλεται εἰς μηχανικὴν δύναμιν καὶ τἀνάπαλιν, θὰ ἠδύναντο ἴσως, συμπληροῦντες τὴν λαμπρὰν αὐτῶν θεωρίαν, νὰ προσθέσωσιν, ὅτι ἡ θερμότης μεταβαλλομένη εἰς μηχανικὴν δύναμιν, δύναται ἐξ ἴσου νὰ μετασχηματισθῇ εἰς ζωὴν ἢ εἰς ζωϊκὴν δύναμιν καὶ ὅτι ἡ περίφημος θεωρία τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν δυνάμεων δὲν ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰ αὐτοφυῆ σώματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ζῶντα. Ὁ δὲ κ. **Moitessier**, καθηγητὴς τῆς ἰατρικῆς ἐν Μονπελιὲ, κατέθετο πρό τινος ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν μελέτην του τινά, στηριζομένην ἐπὶ ἀμφισβητήτων πειραμάτων καὶ ἐξ ἧς ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ μεταδιδομένη φυσικῶς ἢ τεχνητῶς θερμότης ἐν τινι γονίμῳ ᾠῷ, ἀπορροφᾶται ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ ᾠοῦ τούτου καὶ ἐξαφανίζεται· συνεπῶς δὲ, ὅτι δέον αὕτη νὰ μετασχηματίζεται. Ἀλλ' εἰς τί ἄλλο λοιπὸν ἡ θερμότης μετασχηματίζεται ἐν τῷ ᾠῷ ἢ εἰς αὐτὴν τὴν ζωήν, ἥτις ἀμέσως ἄρχεται ὑπεμφαινομένη;

Ἐν τινι προσεχεῖ ἡμῶν διατριβῇ θέλομεν δημοσιεύσει τὸ θαυμάσιον πείραμα τοῦ κ. **Moitessier**, ἐξ οὗ οἱ φιλοπερίεργοι ἡμῶν ἀναγνῶσται πολλὰ θὰ διδαχθῶσι περὶ τῆς νέας θεωρίας, τῆς μεταβολῆς δηλονότι τῆς θερμότητος εἰς ζωήν.

Ἡ θερμότης ἄρα καὶ ζωὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι ἡ ἐκδήλωσις μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως καὶ ἡ δύναμις αὕτη εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι ἡ ἀπόρροια τῆς μηχανικῆς δυνάμεως τοῦ βασιλέως τῶν ἀστέρων, τοῦ Ἡλίου;

Οἷα λαμπρὰ ἀφετηρία πρὸς μελέτην τῆς ἐρεύνης τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς!

Φρ. Πρίντεζης

Ο ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1886

(Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ πρώην ἐν Ἀθήναις Πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας Κόμητος Μουῆ).

Μεταφέρομεν εἰς τὰς στήλας τῆς «Φύσεως» τὸ τέλος τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης μελέτης, ἣν ὁλόκληρον ἐδημοσίευτεν ἐσχάτως ἡ «Πρωία» ὡς ἐνέχουσαν πολλὰ τὰ ἐνδιαφέροντα διὰ τὰς παρούσας περιστάσεις.

... Ὅπως ἂν ᾖ, αἱ Δυνάμεις ἐπροφασίσθησαν τὰς περιφράσεις τῆς ἀπαντήσεως, ὅπως ἐκτελέσωσι πάραυτα τὸ προδιαγεγραμμένον πρόγραμμα αὐτῶν. Τῇ 4ῃ Μαΐου ἀπηυθύνθη πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν κανονικὴ προσταγή. Ἡ ἀπάντησίς της ἐκηρύσσετο ἀνεπαρκὴς καὶ προσεκαλεῖτο νὰ δώσῃ ἄλλην μέχρις ἑσπέρας. Καίτοι αἱ Αὐλαὶ προσεποιοῦντο, ὅτι ἐθεώρουν τὴν προθεσμίαν ταύτην μιᾶς ἡμέρας, ὡς ἔνδειξιν ὑπομονῆς καὶ μετριοπαθείας, ὁμολογητέον, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδύναντο νὰ ἑρμηνεύσωσιν οὕτως ἀληθῶς κακοβουλεσίγραφον. Τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα ἐξηρεθίσθη τοσοῦτον ἕνεκεν ἔτι μᾶλλον, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἀφοῦ ἀπεποιήθη νὰ ὑποταχθῇ. Τὰ ἐπακόλουθα ἦσαν ἀναπόδραστα. Αἱ Δυνάμεις, καίπερ ἀνομολογοῦσαι χάριτας διὰ τὴν εἰλικρινῆ ἡμῶν στάσιν καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης προσπαθείας, ἐξετέλεσαν τὰς ἀποφάσεις των. Τῇ 7ῃ Μαΐου, ἄνευ ἄλλης εἰδοποιήσεως, οἱ πρέσβεις, ἐν οἷς καὶ ὁ τῆς Πύλης, κατέλιπον τὴν χώραν, ἐπιβιβασθέντες ἐν Πειραιεῖ. Εὐθὺς τὴν ἐπαύριον οἱ ἐπιτετραμμένοι ἀνήγγειλαν τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς ἑλληνικῆς σημαίας. Τὰ θωρηκτὰ ἐτοποθετήθησαν κλιμακηδὸν κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Βοιωτίας μέχρις Εὐβοίας καὶ ἐν τῷ Σαρωνικῷ μέχρι Φαλήρου.

Παρῆλθον ἤδη δώδεκα ἡμέραι ἀφ' ὅτου ἡ Ἑλλὰς εἶχε παραχωρήσει, ἑκουσίως ὑπείκουσα εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιρροήν, ὅ,τι ἐζητεῖτο διὰ τοῦ φοβεροῦ τούτου μηχανισμοῦ. Οὕτω, κατὰ τὰς ἡμετέρας προβλέψεις εἶχον ἐπιβραδύνῃ ἀνωφελῶς τὴν εἰρήνην. Ὁ ἀποκλεισμὸς τὴν ἐπεβράδυνεν ἔτι πλέον. Ἡ παρατήρησις τοῦ ὑπουργείου Δηλιγιάννη, ἀναγκαίᾳ τῶν πραγμάτων συνεπείᾳ, (1) ἀφῆκεν αὐτὰ ἐκκρεμῆ. Ὁ Τρικούπης ἀπεποιήθη νὰ καταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τοὺς ὑφισταμένους ὅρους, τὸ δὲ σχηματισθὲν τότε διαβατικὸν ὑπουργεῖον ἐζήτησε ν' ἀναμείνῃ πλέον τῶν τριῶν ἑβδομάδων, μέχρις οὗ ὁ τοῦ λαοῦ ἐρεθισμὸς κατευνασθῇ ὀλίγον, ὅπως προπαρασκευασθῇ ἡ λύσις, ἡ μῆνα πρότερον γενομένη ἀποδεκτή, τῇ ἡμετέρᾳ πρωτοβουλίᾳ.

Τὰ γεγονότα μᾶς ἠπάτησαν, ἀλλ' ἡ ἠθικὴ τῆς Γαλλίας ἐπιτυχία παρέμενεν ἑδραία. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ διασείσῃ αὐτήν. Καίτοι κακόβουλοι δημοσιογράφοι ἐτόλμησαν νὰ ὑπαινιχθῶσιν, ὅτι εἴχομεν προβῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας εἰς ριψοκινδύνους ὑποσχέσεις, ἰσχυρισμὸν ψευδῆ, τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ὑπέλαβε σοβαρόν, ὁ δὲ κ. Δηλιγιάννης πάραυτα τὸν διέψευσεν ἐντίμως φερόμενος, δὲν εἴχομεν ἐπικαλεσθῇ παρ' αὐτοῖς εἰμὴ τὴν λογικὴν καὶ τὴν φιλίαν καὶ εἴχομεν ἐπιτύχει ἄνευ ἀπειλῶν καὶ στόλων τὴν συναίνεσιν, ἣν ἔσπευδον νὰ τοῖς ἐπιβάλωσιν. Ὁ ἄφευκτος θρίαμβος τοῦ ἀποκλεισμοῦ δὲν ἐμείου τὸν ἡμέτερον θρίαμβον, καὶ βεβαίως δὲν ἦτο ἄξιος μειώσεως. Ὄντως δὲ ὁ ἀληθὴς σκοπὸς τῆς διπλωματίας δὲν εἶνε ἡ προσφυγὴ εἰς τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου, ἀλλ' ἡ πειθὼ ἄνευ βίας. Τοιοῦτος ἦτο ὁ ἡμέτερος σκοπὸς καὶ εἴχομεν ἐπιτύχει αὐτόν. Τὸ ἐγχείρημα προσεπόριζε μεγίστην τιμὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν ἡμῶν καί, ἐὰν τὸ διαταράξαν αὐτὸ ἐπεισόδιον παρενέβαλε προσκόμματα εἰς τὰς ἐλπίδας ἡμῶν, δὲν ἠλλοίωσεν ὅμως τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἡμετέρου ἔργου καὶ τῆς προκαταβολικῆς συναινέσεως τῶν Ἑλλήνων.

Πλὴν τούτου, εἴμεθα εὐχαριστημένοι, ὅτι ἡ Γαλλία εἶχε μείνει οὕτω πιστὴ εἰς τὴν θέσιν προστάτιδος τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ τυγχάνει *κληροδοσία τῆς ἱστορίας της καὶ παράδοσις προσφιλής*. Ὅτε ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὰς περιπετείας ταύτας, κληθεὶς εἰς Παρισίους, ὅπως ἐξηγηθῶ μετὰ τοῦ κ. Φρεϋσινὲ διηρχόμην τὰς γραμμὰς τοῦ ἀποκλεισμοῦ, *ἤμην εὐτυχής, ὅτι δὲν ἔβλεπον καὶ τὴν ἰδικήν μας σημαίαν ἐνώπιον τῶν ἐνδόξων ἐκείνων ἀκτῶν*. Ἄλλως τε καὶ ἡ κοινὴ γνώμη εἶχε δηλωθῇ ἐν Γαλλίᾳ. Ἐπεδοκίμαζε πάσας τὰς πράξεις ἡμῶν διαρκούσης τῆς κρίσεως ταύτης καὶ ἡ ἀνεξάρτητος ἡμῶν στάσις ἐξετιμήθη ὑπὸ τῶν διαφόρων κομμάτων μετὰ συμπαθείας καὶ ὑπερηφανείας ὁμοφώνου. Προσθετέον, ὅτι σχετικῶς πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν ὁμοφωνίαν, ἂν ἐδιχογνωμήσαμεν περὶ τῶν μέσων καὶ τῶν μεθόδων, ἐπεδιώξαμεν ὅμως ἐν ὁμοφωνίᾳ τὸν προτεθέντα σκοπόν, τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης. Πλὴν τούτου, ἦτο τόσον κατάδηλον, ὅτι μετὰ τὴν ὑποχώρησιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς συμβουλὰς ἡμῶν, δὲν ὠφείλομεν ποσῶς νὰ μετάσχωμεν ἐκβιαστικῶν μέτρων, ὥστε αἱ ἄλλαι Δυνάμεις δὲν ἠδύναντο νὰ ξενισθῶσι διὰ τὴν ἀποχὴν ἡμῶν. Οὐδεμία τούτων ἐν τῇ θέσει μας θὰ ἐνήργει ἄλλως. Οὕτως αἱ τόσον ἐπιμελῶς καλλιεργούμεναι ἐξωτερικαὶ ἡμῶν σχέσεις, οὐδόλως μετεβλήθησαν. Ἡ ἐπὶ στιγμὴν ἀνασταλεῖσα συνεργασία ἡμῶν παρέμεινε βεβαία ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ ζητήματος καὶ ἡ ὁμοφωνία ἀποκατέστη, *εὐθὺς ὡς ἡ Ἑλλὰς*, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἡ διαρκὴς ἡμῶν συμπάθεια εἶχε μειώσει τὴν τελευταίαν ταύτην δοκιμασίαν, *ἐγκατέλιπε τὴν παροδικὴν ἀντίστασιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο νὰ παρατείνῃ*.

Ἀφοῦ συνετελέσθη ἡ θυσία αὕτη καὶ αἱ ἀποφάσεις ἐλήφθησαν, καθ' ὃν ἀπῃτήθησαν τρόπον, ὁ ἀποκλεισμὸς ἤρθη μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας καὶ ὁ λαός, ὁ τόσον ὀδυνηρῶς πληγεὶς καὶ φρυάττων, ἀκόμη ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ τὸν συνήθη βίον του. Ἐπανέλαβε τὴν ἐργασίαν μετὰ θάρρους πλήρους πεποιθήσεως πρὸς τὸν ἡγεμόνα του, ὅστις εἶχεν ὑποφέρει μετ' αὐτοῦ. Ὁ Τρικούπης, τὸν ὁποῖον τὰ προτερήματά του ὑπεδείκνυον εἰς τὸν Βασιλέα, ἐγένετο πρωθυπουργὸς καὶ ἀνέλαβε νὰ ἀναζωογονήσῃ καὶ ἀνασυστήσῃ τὸ κλονισθὲν ἔθνος· Ἡ πεῖρα τοῦ ἡγεμόνος, ἡ εὐθυκρισία καὶ ἡ δραστηριότης τῆς χώρας διευκόλυναν τὴν κυβέρνησιν εἰς τὸ ἔργον της. Ἡ Ἑλλὰς συνεκράτησε τὴν βαθεῖάν της ταραχὴν μετὰ γενναίας ἀποφασιστικότητος, μαρτυρούσης ζωτικότητα καὶ μέλλον τῶν λαῶν. Δύο μῆνας βραδύτερον, ὅτε κατέλιπον τὴν ἐν Ἀθήναις πρεσβείαν, ἵνα καταλάβω τὴν ἐν Ρώμῃ, ἠδυνήθην νὰ ἴδω τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν τούτων. Αἱ διεθνεῖς σχέσεις καὶ αἱ ἐμπορικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἐργασίαι εἶχον ἀποκατασταθῇ, ἡ δὲ τάξις οὐδαμοῦ εἶχε διαταραχθῇ. Ἡ Ἑλλὰς ἠσχολεῖτο νὰ ἀνακτήσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰς δυνάμεις της,

(1) Ἀλλὰ διεδόθη τότε ὅτι δὲν ἐδέχετο αὐτὴν ὁ Βασιλεύς.

τὰς ὑπὸ τῆς δοκιμασίας διαταραχθείσας. Ἀλλ' ὑπὸ τὴν φαινομένην γαλήνην διετηρεῖτο δυσθυμία καὶ ἀγωνία. Ἡ μεγέθυνσις τῆς Βουλγαρίας καὶ ἡ βία τῆς Εὐρώπης εἶχον ἀφήσει ἐν τῇ χώρᾳ ὑποκαιούσας πυρὰς καὶ ἐνδομύχους διαμαρτυρίας. Τοῦτο ἀκριβῶς ἠθέλομεν ν' ἀποφύγωμεν, χάριν τοῦ μέλλοντος ἰδίως. Κατὰ βάθος δὲν δύναταί τις νὰ ὑποτάξῃ διαρκῶς καὶ ἀληθῶς τοὺς λαοὺς εἰς ὀδυνηρὰς ἀνάγκας, εἰμὴ πραΰνων τὴν θυσίαν των διὰ τρόπων μετριοπαθῶν. Αἱ βίαιαι λύσεις, αἱ αὐθαίρετοι μεταβολαὶ τῆς ἰσορροπίας οὐδέποτε ἰσοφαρίζουσι πρὸς τὰς ἐλευθέρως ἀποδεκτὰς γινομένας συνεννοήσεις, αἵτινες ἐν μέρει τοὐλάχιστον διασώζουσι τὰ συμφέροντα καὶ τὴν φιλοτιμίαν. Συμμορφούμενοι πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦτο, τὸ τόσον συνᾷδον πρὸς τὸ διεθνὲς δίκαιον καὶ πρὸς τὴν ἀποστολὴν τῆς διπλωματίας, εἴχομεν ἐνεργήσει μετὰ συνέσεως καὶ ἰδίως μετὰ προνοίας. Τὰ πάθη, τὰ τόσον βαναύσως κατευνασθέντα, τὰ εἶδον μετά τινα ἔτη ἀναφλεγόμενα βιαιότερα, εὐθὺς ὡς ἀπατηλαὶ περιστάσεις ἀνεπτέρωσαν ἐκ νέου τὰς ἐλπίδας τοῦ ἑλληνισμοῦ. Τὰ πάθη ταῦτα ἀνεπτύχθησαν τότε μετὰ φυσιολογικῆς σφοδρότητος καὶ προὐκάλεσαν τὸν ὀλέθριον πόλεμον, ὅστις ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀπολέσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐν ἔτει 1897. Χωρὶς νὰ κρίνωμεν ἐνταῦθα τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ τὰς συνεπείας αὐτῶν, θὰ εἴπωμεν μόνον, ὅτι τὸ σπέρμα αὐτῶν εἶχε ριφθῆ ἐν ταῖς περιπετείαις, τὰς ὁποίας ἐξιστορήσαμεν. Ὁ ἀποκλεισμὸς τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ἐπιβληθεὶς τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἀποκατασταθεῖσα ἕνωσις τῶν Βουλγάρων προὐκάλει δεδικαιολογημένας ἀνησυχίας, εἶχε παροξύνει τὴν μνησικακίαν του καὶ διὰ τοῦ πόθου τῆς ἐκδικήσεως εἶχε καταστήσει αὐτὸν φιλυποπτότερον, προσιτώτερον ἢ ἄλλοτε εἰς ἑκουσίας πλάνας καὶ εἰς φιλόδοξα σχέδια. Ἡ ἐθνικὴ αὕτη κρίσις ἦτο ἀναπόφευκτος καὶ ἀπέδειξε περιτράνως πόσον συνετὴ ἦτον ἡ γαλλικὴ πολιτική, ὅτε τῷ 1886 προσεπάθει νὰ περατώσῃ τὸ ἐπεισόδιον κατὰ τρόπον εὐτυχέστερον, προλαμβάνουσα μνησικακίας καὶ ἀναμνήσεις, προετοιμαζούσας τὰ ἐξηρεθισμένα πνεύματα εἰς ἐπικινδύνους παραφοράς.

ΜΙΑ ΣΕΛΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟ ΕΝ ΚΥΘΗΡΟΙΣ ΝΑΥΑΓΙΟΝ ΤΟΥ ΜΕΝΤΟΡΟΣ

ΤΗ 5η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1802

Ἐπὶ τῇ περιστάσει τῆς ἀνευρέσεως τῶν ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντικυθήρων ἀρχαιοτήτων καὶ τῶν ἀναγραφεισῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσι ἀνακριβειῶν καὶ ποικίλων σκέψεων καὶ γνωμῶν, ὁ κ. Γεώργιος Μάνεσης ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἐλπίδι» τῆς Ζακύνθου τὰ ἀκόλουθα σχετικὰ περὶ τινος ναυαγήσαντος ἐν Κυθήροις ὁμοίως πλοίου τοῦ Ἐλγίνου, μεταφέροντος εἰς Ἀγγλίαν ἐπίσης ἀρχαῖα ἀγάλματα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν, πρὸς διάκρισιν τοῦ ἑτέρου ἐν Ἀντικυθήροις ναυαγίου. Ἡ περιγραφὴ αὕτη εἶναι λίαν διδακτικὴ καὶ σπουδαιοτάτη διά τε τὴν ἱστορίαν, τὸν χρόνον τοῦ ναυαγίου καὶ τὰς περιέργους ἀποκαλύψεις.

«Ἐπιτρέπεται μὲν ἡ συζήτησις ἐπὶ παντὸς ἀντικειμένου καὶ δὴ περὶ ἀντικειμένου ἀφορῶντος εἰς τὴν παλαιὰν ἱστορίαν καὶ δόξαν, οὐδαμῶς ὅμως ἐπιτρέπεται παρ' ἀνθρώποις σοβαρῶς ἐπὶ τῶν τοιούτων συζητοῦσιν καὶ ἱστορικὴ ἄγνοια. Ἡ ἄλλως ἔγκριτος ἐφημερὶς τὸ «Ἄστυ» τῆς 4ης Φεβρουαρίου 1901, προβάλλει διά τινος τὴν ἐρώτησιν, ἢ μᾶλλον τὴν διατύπωσιν ἐρωτήσεως, μήπως τὸ ναυαγῆσαν ἐν Ἀντικυθήροις πλοῖον εἶνε ἐκεῖνο, ὅπερ μετέφερε τὰς ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ Ἔλγιν συλληθείσας ἀρχαιότητας. Ἀπορίας ἄξιον πῶς ἡ ἐφημερὶς αὕτη δὲν ἀπήντα καταλλήλως καὶ ἱστορικῶς εἰς τὴν διατυπωθεῖσαν ἐκείνην γνώμην. Ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον δὲν ἀναφέρει, τὸ ἄλλως ἔγκριτον φύλλον, ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς, ὅπως ἱστορήσωμεν δι' ἐγγράφων, ἅτινα περισυνελέξαμεν κατὰ τὴν ἐν Κυθήροις διαμονήν μας, τὰ τοῦ ναυαγίου ἐκείνου τοῦ Ἔλγιν, ἐπισυμβάντος ἄλλως τε οὐχὶ ἐν Ἀντικυθήροις, ἀλλ' ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Αὐλέμονος (1) ἐν Κυθήροις.

Κατὰ τὸ ἔτος 1800 ἐγένετο ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τοῦ Παρθενῶνος, ἡ γνωστὴ τῶν ἀρχαιοτήτων σύλησις ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Θωμᾶ Ἔλγιν. Πῶς καὶ ὑπὸ ποίας περιστάσεις ἡ σύλησις αὕτη ἐγένετο, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ νὰ ἐξετάσωμεν. Τὰ συληθέντα ὑπὸ τοῦ Ἔλγιν μάρμαρα, περὶ ὧν κατωτέρω, μετεκομίζοντο ἐκ Πειραιῶς εἰς Μελίτην δι' ἰδιοκτήτου πλοίου τοῦ Ἔλγιν «Μέντορος» ἐπωνομαζομένου. Τὸ πλοῖον τοῦτο ἀπέπλευσε μετὰ τὴν φόρτωσιν τῶν συληθέντων ἀρχαίων ἐκ Πειραιῶς, τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου 1802· ἀλλὰ κατὰ τὸν διάπλουν μετὰ τρεῖς ἡμέρας καταληφθὲν ὑπὸ τρικυμίας, ἐναυάγησεν ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ «Αὐλέμονος» τῶν Κυθήρων, τῇ 5ῃ Σεπτεμβρίου 1802. Τὸ ναυάγιον τοῦτο περιγράφει οὕτωσὶ ὁ Κυθήριος ἱερεὺς καὶ χρονογράφος Γρηγόριος Λογοθέτης.

«1802 Σεπτεμβρίου 5, ἕνα καράβι ἐγγλέζικο ἐρχόμενο ἀπὸ τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ ἀράξῃ εἰς τὸν Αὐλέμονα (2) ἦτο φορτωμένο μὲ ἀξιόλογα μαρμάρινα ἀγάλματα διάφορα, βαλμένα εἰς κασέλαις· καὶ ἐπειδὴ ἐκοιμῶντο οἱ ἄνθρωποι (3) ἐκτύπησε εἰς μίαν ξέραν καὶ ἔσπασε, τὰ δὲ μάρμαρα μὲ ταῖς κασέλαις ἐπῆγαν ὅλα εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης· μόνον οἱ ἄνθρωποι ἐγλύτωσαν γυμνοί· ἦτο, ὁ κύριος τῶν μαρμάρων, ὁ σεκρέταρις τοῦ μπαΐλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ὁποῖον ἐδέχθη καὶ ἐπεριποιήθη ὁ κύριος Ἐμμανουὴλ Καλούτσης. Ἔστειλεν ὁ μυλόρδος καὶ ἦλθαν βουτηκτάδες καὶ τοῦ ἔβγαλαν μερικαῖς κασέλαις καὶ ἔδινε εἰς κάθε κασέλα 500 γρόσια· ἕως 40,000 γρόσια τοὺς ἔδιδε νὰ τοῦ τὰ ἐβγάλουν ὅλα. Εἶχε καὶ ἕνα σκλαβούνικο καράβι πληρωτικὸ διὰ νὰ φυλάῃ τὰ μάρμαρα καὶ χώρια ἄλλα καΐκια καὶ φελούκαις. Ἐκεῖ πηγαινάμενος ἕνας χωρικὸς ἀπὸ τὰ Ἀλοϊζιάνικα (4) διὰ νὰ πάρῃ ἕνα βαρέλι τὴν νύκτα, τὸν ἐσκότωσαν οἱ Σκλαβοῦνοι. Ἐπῆγε δὲ εἰς τὴν Μάλτα διὰ νὰ φέρῃ καράβι μὲ ἐργαλεῖα διὰ νὰ ἐβγάλῃ καὶ τὰ ἐπίλοιπα μάρμαρα. Ἦλθεν ὁ ἴδιος μπαΐλος ἐδῶ, ἔπειτα ἐπῆγε διὰ τὴν Μάλτα, ἔκαμε μεγάλας εὐχαριστήσεις τοῦ Καλούτση πῶς ἐπεριποιήθη τὸν σεκρετάριόν του, χαρίζοντας του χαρίσματα ἀξιόλογα».

Πλὴν ὅμως τῆς σημειώσεως ταύτης τοῦ χρονογράφου, ἥτις καὶ μεταγενέστερα γεγονότα ἀναγράφει, μᾶς διεσώθη ἔκθεσις ἀκριβὴς καὶ κατάθεσις τοῦ πλοιάρχου ἐνώπιον τοῦ κ. Καλούτση, ὑποπροξένου ἐν Κυθήροις τῆς Μ. Βρεττανίας, γραφεῖσα ἰταλιστί, τὴν ὁποίαν κατὰ μετάφρασιν μεταφέρομεν.

«Τῇ 6ῃ/18ῃ Σεπτεμβρίου 1802 ἐν Κυθήροις καὶ ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Αὐλέμονος, ἐνεφανίσθη ἐνώπιον ἡμῶν Ἐμμανουὴλ Καλούτση, ὑποπροξένου τῆς Α. Βρεττανικῆς Μεγαλειότητος ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὁ κ. Γουλιέλμος Ἔγλεν τοῦ ποτὲ Ἰακώβου, ἐκ Wigton τοῦ βασιλείου τῆς Σκωτίας, πλοίαρχος τοῦ πλοίου τοῦ ὀνομαζομένου «Μέντορος» ἀνήκοντος εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Α. Ε. τοῦ λόρδου Ἔλγιν, πρεσβευτοῦ ἐκτάκτου καὶ πληρεξουσίου ὑπουργοῦ τῆς Α. Βρεττανικῆς Μεγαλειότητος, ὅστις ἐκ καθήκοντος καὶ πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ πάσης εὐθύνης ἐξέθηκε τὰ ἑπόμενα:

Πρὸ ἑνὸς περίπου μηνὸς ἔλαβον ἐντολὴν παρὰ τῆς Α. Ε τοῦ ρηθέντος πρεσβευτοῦ νὰ μεταβῶ ἐκ Σμύρνης εἰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ πλοίου μου, φέροντος πλήρωμα δώδεκα ἀτόμων, συμπεριλαμβανομένου ἐμοῦ, τοῦ γραμματέως μου, τοῦ πλοηγοῦ, πάντων κατονομαζομένων ἐν τῷ προσαγομένῳ παρ' ἐμοῦ καταλόγῳ, ὅπως φορτώσω κιβώτια τινά, πλήρη ἀρχαίων μαρμάρων, ἅτινα ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ εἶχε συναγάγει· ἐφωδιάσθην δὲ παρ' αὐτοῦ μετὰ τῶν δεόντων πιστοποιητικῶν καὶ ἑνὸς φιρμανίου τῆς Πύλης.»

«Φθάσας εἰς τὸν ρηθέντα λιμένα πρὸ εἴκοσι πέντε ἤδη ἡμερῶν, ἐφόρτωσα δεκαεπτὰ κιβώτια, πλήρη μαρμάρων, παραδοθέντα μοι παρὰ τοῦ κ. Ζαμπατίστα Λουζιέρη καλλιτέχνου, διευθύνοντος τὴν παραγγελίαν τοῦ κ. πρεσβευτοῦ· παρέλαβον δὲ καὶ ὡς ἐπιβάτας τὸν ἐκλαμπρότατον κ. Γουλιέλμον Ἄμιλτον, τοῦ Ἀντωνίου, ἐκ Λονδίνου, ἰδιαίτερον γραμματέα τῆς Α Ε. τοῦ ρηθέντος πρεσβευτοῦ, τὸν κ. Γουλιέλμον Λήκ τοῦ Ἰωάννου (1) ἐκ Λονδίνου, λοχαγὸν τοῦ Πυροβολικοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Α Βρεττανικῆς Μεγαλειότητος, τὸν κ. Ἰωάννην Σκουάϊρ τοῦ Ἰωάννου ἐκ Λονδίνου, ὑπολοχαγὸν τοῦ μηχανικοῦ ἐν τῇ αὐτῇ ὑπηρεσίᾳ μετὰ τριῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ ναύτου Ρὸς ἐκ Γιβραλτάρ Ἕνεκα τῆς ἐπιβιβάσεως τῶν μαρμάρων δὲν ἀνεχώρησα ἐκεῖθεν εἰμὴ τὴν 15ην τρέχοντος μηνὸς, διευθυνόμενος εἰς Μάλταν, καθ' ἃς εἶχον ὁδηγίας. Οὐριοδρομοῦντες, ἐφθάσαμεν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ταινάρου, τὴν 16ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, ὥρα 6η μ. μ. Αὐτόθι εὕρομὲν σφοδρὸν δυτικὸν ἄνεμον, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς πνεύσαντα, μεταβληθέντα δὲ τὴν πρωΐαν εἰς ΔΒΔ πλαγιοποροῦντες δὲ, ἀπεμακρύνθημεν περὶ τὰ τεσσαράκοντα μίλλια ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ταινάρου. Ἀλλ' ἰδὼν, ὅτι εἰς τὸ πλοῖον εἰσεχώρει πολὺ ὕδωρ, ἐκ τῆς πρώρας, ἐμποδιζόμενον ἕνεκα τοῦ ἕρματος νὰ καταπέσῃ εἰς τὸ κύτος, ἠναγκάσθην νὰ τηρῶ διαρκῶς ἐνησχολημένους περὶ τὴν ἐξαχωγὴν αὐτοῦ δύο ἄνδρας τοῦ πληρώματος. Ἕνεκα τῆς αἰτίας ταύτης καὶ ἐκ τοῦ ὅτι κατέστη σφοδρὸς ὁ ρηθεὶς ΔΒΔ ἄνεμος κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τῆς χθεσινῆς ἡμέρας, ἀπεφάσισα ἐξ ἀνάγκης νὰ διατάξω νὰ ὀπισθοδρομήσῃ τὸ πλοῖον, ὅπως προσπαθήσωμεν νὰ προσορμισθῶμεν εἴς τινα λιμένα τῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου, ἐλπίζων, ὅτι ὁ πλοηγός μου, ὀνομαζόμενος Μανώλης Μάλης τοῦ Κωνσταντίνου ἐκ Μήλου, ἦτο εἰδήμων αὐτῶν. Ἀλλὰ μὴ ἔχοντος οὐδ' αὐτοῦ, οὐδ' ἐμοῦ γνῶσιν τῶν ἐν λόγῳ λιμένων, καταστάντος δὲ τοῦ ἀνέμου ὑπερβολικῶς θυελλώδους, ἀπεφασίσθη καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ πλοηγοῦ, νὰ διευθυνθῶμεν εἰς Κύθηρα. Μὲ θάλασσαν τεταραγμένην καὶ ἄνεμον τρικυμιώδη, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἀκτὴν ταύτην τοῦ Αὐλέμονος χθὲς τὴν 2αν ὥραν μ.μ. καὶ ἐδῶ ἐρρίψαμεν δύο ἀγκύρας, ἀλλὰ τούτων μὴ προσαρμοσθεισῶν, κατὰ δυστυχίαν, ἐκόψαμεν τὰ πρυμνήσια καὶ συνεστείλαμεν τὰ ἱστία διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν στροφήν. Κατὰ τὴν στροφὴν ὅμως τὸ πλοῖον προσέκρουσε βιαίως διὰ τῆς πρώρας ἐπὶ τῶν βράχων τῆς ἄκρας τῆς κειμένης πρὸς τὸ ΝΔ. καὶ ἐδυθίσθη ὡς ἐκ θαύματος δέ ἠδυνήθημεν νὰ πηδήσωμεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ σωθῶμεν, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἡμῶν ἐπληγώθησαν ἐλαφρῶς εἰς τὰς προεξοχὰς τῶν βράχων. Κατὰ καλὴν τύχην, εὑρίσκετο ἠγκυροβολημένον ἐν τῷ αὐτῷ ὅρμῳ τοῦ Αὐλέμονος τὸ ὑπὸ σημαίαν αὐστριακὴν πλοῖον τοῦ πλοιάρχου Ἰωάννου Βισκούκια καὶ εὕρομεν ὅλοι καταφύγιον εἰς αὐτό· διὰ δὲ τὴν εὐγένειαν τοῦ ρηθέντος πλοιάρχου ἐτύχομεν ἐγκαρδίου περιποιήσεως καὶ φιλοξενίας, ἐδόθησαν δὲ εἰς ἡμᾶς καὶ φορέματα. Ὅταν ἀπεβιβάσθημεν εἰς τὴν ξηράν, κανὲν ἀντικείμενον δὲν ἐπροφθάσαμεν νὰ διασώσωμεν καὶ νὰ παραλάβωμεν μεθ' ἡμῶν, οὐδὲ τὰς πιστοποιήσεις καὶ τὰ ἡμερολόγια καὶ μίαν ὑγειονομικὴν πιστοποίησιν, χορηγηθεῖσαν παρὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις προξενείου τῆς Μ. Βρεττανίας, σημειοῦσαν τὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Μέχρι τοῦδε οὐδὲν ἄλλο διεσώσαμεν εἰμὴ κώπας τινὰς τῆς λέμβου καὶ τινα ἱστία. Τὰ λοιπὰ ὅμως εἶνε δύσκολον νὰ διασωθῶσιν. Ἐλπίζω ἐν τούτοις νὰ διασώσω μίαν τῶν ἀγκυρῶν, τῆς ὁποίας ὑπάρχει τὸ σημεῖον, πιθανὸν δὲ νὰ διασωθῇ καὶ ἡ ἑτέρα ἄγκυρα, ἡ μὴ ἔχουσα σημεῖον.

Ἐκθέσας τὸ ἐπισυμβάν μοι τοῦτο ἀτύχημα, παρακαλῶ ὅπως συνταχθῇ ὅσῳ τάχιον ἡ δέουσα ἔκθεσις καὶ μοὶ χρησιμεύσῃ ὅπου δεῖ, πρὸς δὲ ὅπως μοὶ χορηγήσητε τὰ περὶ τῆς κυβερνήσεως ὁριζόμενα, πρὸς ἡμερησίαν διατροφὴν ἐμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀποτελούντων τὸ πλήρωμά μου ἕνδεκα ἀνδρῶν, ἕως ὅτου τύχῃ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία πρὸς ἀναχώρησιν ἐκ τῆς νήσου ταύτης, ἐπειδὴ οὔτε ἔχω, οὔτε δύναμαι νὰ ἀνεύρω ἕτερα μέσα συντηρήσεως.

Ἐρώτησις (1) Παρεκτὸς τῆς ζητηθείσης συνδρομῆς, ἔχετε ἀνάγκην ἄλλου τινός; Θέλετε νὰ ἐπιχειρήσωμεν διὰ καταλλήλων ἀνθρώπων τὴν διάσωσιν τοῦ βυθισθέντος πλοίου; Εἶμαι ἕτοιμος νὰ σᾶς βοηθήσω μὲ ζῆλον καὶ ἐνδιαφέρον εἰς οἱανδήποτε χρείαν καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προσέδραμον εὐθὺς ὡς ἔμαθον τὸ συμβὰν δυστύχημα.

Ἀπάντησις. Κύριε, πολὺ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰς γενναίας ὑμῶν προσφορὰς προερχομένας ἐκ ζήλου πρὸς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, τὰς ὁποίας καὶ προφορικῶς μοὶ ἀπετείνατε ἀμέσως, ὅτε ἐσπεύσατε εἰς βοήθειάν μας καὶ τώρα ἐπαναλαμβάνετε, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ἄλλου ἐκτὸς ἐκείνων τὰ ὁποῖα σᾶς ἐζήτησα.

Ἐρώτησις Τίνες δύνανται νὰ ἐπιβεβαιώσωσιν ταῦτα;

Ἀπάντησις Ὅλον τὸ διασωθὲν πλήρωμά μου, ἰδιαιτέρως δὲ ὁ ἐκλαμπρότατος κ γραμματεὺς Γουλιέλμος Ἄμιλτον, ὁ γραμματεύς μου Πέτρος Μακφέρλαν καὶ ὁ πλοηγός μου Μανώλης Μάλης δύνανται νὰ ἐπικυρώσωσι τὴν ἀλήθειαν, τῶν ὅσων πιστῶς ἐξέθηκα καὶ διηγήθην.»

Πρὸς πίστωσιν ὡρκίσθη καὶ ὑπέγραψε, δηλώσας ὅτι εἶναι ἐτῶν 42.

Γ. ΕΓΛΕΝ

(1) Κόλπος πρὸς τὸ Μ. Α. τῶν Κυθήρων, κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ Εὐλίμενος, οὐχὶ δὲ ὡς ὁ κ. Μηλιαράκης λέγει ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ του ἐξ ὁμωνύμου χωρίου.

(2) Ὁ χρονογράφος λίαν ἀφελής, ἠγνόει ποῦ διηυθύνετο τὸ πλοῖον.

(3) Λάθος τοῦ χρονογράφου, διότι ὅπως θὰ ἴδωμεν, οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐκοιμῶντο.

(4) Χωρίον ἐν Κυθήροις.

(1) Ἀρχαιολόγος καὶ περιηγητὴς Ἄγγλος, ὁ πρῶτος γράψας ἀξίαν λόγου ἀρχαίαν τῆς Ἑλλάδος Γεωγραφίαν, λαμβανομένην ἀκόμη ὑπ' ὄψει.

(1) Ὑπὸ τοῦ ὑποπροξ. Ἐμμανουὴλ Καλούτση.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην τοῦ πλοιάρχου ἐξετασθὲν καὶ τὸ λοιπὸν πλήρωμα τοῦ «Μέντορος» ἐπεκύρωσε καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ ἐπίστωσε τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐκθέσεως τοῦ πλοιάρχου.

Ἀκολούθως ὁ Ἐμμανουὴλ Καλούτσης διέταξε νὰ σταλῶσιν ἐπικεκυρωμένα ἀντίγραφα τῶν καταθέσεων τοῦ πληρώματος πρὸς τὸν αἰτήσαντα πλοίαρχον Γουλιέλμον Ἔγλεν

Ἐπίσης ὁ Καλούτσης ἀπέστειλεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς νήσου, Ἑλληνιστὶ γεγραμμένην, δι' ἧς προσεκάλει τούτους, ὅπως κατὰ τοὺς νόμους διορίσωσιν ἀνθρώπους εἰς βοήθειαν τῶν ναυαγησάντων καὶ πρὸς ἀσφάλειαν παντός. ὅπερ θὰ ἐξέβραζεν ἡ θάλασσα εἰς τὸ παράλιον.

Ἡ Ἑπτάνησος τότε ἦτον αὐτόνομος, ὑπὸ ἴδιον δημοκρατικὸν πολίτευμα. Ἐν τούτοις οἱ πρόκριτοι τῶν Κυθήρων ἀπήντησαν ἀμέσως εἰς τὴν ἐγκύκλιον τοῦ Καλούτση, ὅτι θὰ παράσχωσι πᾶσαν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν ἐκαθῶς ἤθελε τὸ καλέσει ἡ χρεία καὶ ἡ περίστασις, ὄντας ὑπόχρεη ἡ Ἑπτάνησος ρεπούμπλικά μας εἰς τὸν μέγαν βασιλέα, ὅπου ἡ ἐκλαμπρότης σας ἔχει τὴν τιμὴν νὰ δουλεύῃ, καὶ εἰς τὸ περίφημον γένος τῶν Βρεττανῶν».

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΑΝΑΓΚΗ

Ἐκ μόνης τῆς λέξεως ταύτης καὶ ἐπὶ τῆς σημασίας «Εἱμαρμένη ἢ πεπρωμένον», ἣν εὗρεν ἐγκεχαραγμένην Ἑλληνιστὶ ἐπὶ πλακὸς εἴς τινα γωνίαν τῶν Πύργων τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, ὁ πολὺς Victor Hugo, ἐνεπνεύσθη καὶ συνέγραψε τὸ ἀριστούργημά του « Ἡ Παναγία τῶν Παρισίων». Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἡ λέξις αὕτη εἶναι τόσον περιεκτικὴ, τόσῳ πολλὰ δύναται νὰ ἐκφράσῃ, ὥστε κάλλιστα δύναταί τις νὰ εἴπῃ,ὅτι δι' αὐτῆς τὰ πάντα δύνανται νὰ μεταβληθῶσι, καὶ τὰ πάντα ν' ἀλλοιωθῶσιν.

. . . . . .

Ἦτο 4η Αὐγούστου τοῦ 1900. Εὑρεθεὶς μόνος καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς σκέψεως,περιεφέρετο ἀπολαύων τῆς Φαληρικῆς αὔρας, ὁπότε ἐν μέσῳ τόσου πλήθους τὴν συνήντησε κατὰ πρῶτον, τὰ βλέμματά των διεσταυρώθησαν καὶ ὡς ἂν ἐγνωρίζοντο ἀπὸ πολλοῦ, δὲν ἠδύναντο ν'ἀποσπασθῶσι τοῦ λοιποῦ ἑκατέρωθεν.

Αἱ ὧραι παρήρχοντο· ἠναγκάσθη τέλος αὕτη ν' ἀναχωρήσῃ, ἔμεινε δὲ μόνος σκεπτόμενος καὶ ἀναπολῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνης, ἥτις δι' αὐτὸν ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἦτο τὸ πᾶν.

Δὲν ἐγνώριζεν οὐδὲ κἂν τὸ ὄνομά της, καὶ ὅμως ὤφειλε καὶ πάλιν νὰ τὴν συναντήσῃ. Καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα ἔμεινεν ἄϋπνος καὶ τὴν ἐπαύριον ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας περιεπλανᾶτο, ποθῶν νὰ τὴν εὕρῃ που. Τέλος τὴν εἶδε· καὶ οἱ ὀφθαλμοί της, οἵτινες ἦσαν πλέον ἀποτετυπωμένοι εἰς τοὺς ἰδικούς του, ἀντήλλαξαν τοιαῦτα βλέμματα, ὥστε ἠναγκάσθη πλέον οὗτος νὰ δεσμευθῇ ἐντελῶς.

Αἱ ἡμέραι διεδέχοντο ἡ μία τὴν ἄλλην καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐσκέπτετο οὗτος ἢ αὐτήν, αὐτὴν ἣν ἔβλεπε καθ' ἑκάστην καὶ δι' ἣν εἶχε τόσας ἐλπίδας καὶ ὄνειρα. Πλὴν ὅλαι του αἱ ἐλπίδες, ὅλα του τὰ ὄνειρα ταῦτα, ἅτινα τὸν καθίστων εὐτυχῆ, ἀπωλέσθησαν εἰς μίαν μόνην ἡμέραν, ἡμέραν ἥτις δι'αὐτὸν ἦτο ὡς νὰ ἐτίθετο εἰς φυλακήν.

Ναί! ἡ ἀνάγκη, ἡ δαιμόνιος αὕτη λέξις, τὸν ἐδέσμευε, διὰ λόγους ἀνωτέρους πάσης θελήσεως, παντὸς αἰσθήματος Καὶ οὕτω δὲν ἠδύνατο, ὡς ἐκ τῆς θέσεως εἰς ἣν εὑρίσκετο, ἄλλο τι νὰ σκεφθῇ ἢ τὴν τελείαν ἀπελπισίαν καὶ τὴν ματαίωσιν ὅλων του τῶν ἐλπίδων.

Πολλάκις κατὰ τὰς ὀλίγας ὥρας τῆς σχολῆς του ἐσκέπτετο ν' ἀποπειραθῇ ὅπως τὴν ἴδῃ. Ἀλλ' ὄχι, δὲν ἐτόλμα, φοβούμενος μήπως αἰτῶν ὀλίγην εὐτυχίαν, εὑρεθῇ πρὸ τῆς σκληρᾶς πραγματικότητος, ὅτι δὲν θὰ ἀνεγνωρίζετο ἢ καὶ ἂν ἀκόμη ἀνεγνωρίζετο, ὅτι εἶχε τελείως λησμονηθῆ.

Παρήρχοντο ὧραι, ἡμέραι, ἑβδομάδες, μῆνες τέλος· διαρκῶς κατετρώγετο ἀπὸ τὰς αὐτὰς ἀπελπιστικὰς σκέψεις, σκέψεις αἵτινες τὸν ἠνάγκασαν ν' ἀποφασίσῃ ἓν ἐκ τῶν δύο, ἢ νὰ προσπαθήσῃ τὸ ἀδύνατον, δηλαδὴ νὰ καταπνίξῃ πᾶν αἴσθημα, ἢ νὰ ζητήσῃ νὰ εὕρῃ τὴν πραγματικότητα.

Τέλος ἀπεφάσισε τὸ δεύτερον....

. . . . . .

Ναὶ τὸν ἐνεθυμεῖτο! Ἰδοὺ τὸ πᾶν, δι'ὅ ἐπὶ τόσον καιρὸν ἐβασανίζετο· εἰς μίαν μόνην στιγμήν, στιγμὴν ἀναγεννήσεως δι' αὐτὸν, ἀπεδείχθη ἡ πραγματικότης δι' ἑνὸς γλυκυτάτου βλέμματος, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τόσον καιρὸν ἐστερεῖτο.

Ἐκ τῆς στιγμῆς δὲ πλέον ταύτης μίαν μόνην ἐλπίδα ἔχει, ἐλπίδα ἥτις τὸν ζωογονεῖ, ἥτις τῷ δίδει δυνάμεις, ἥτις τῷ μειδιᾷ καὶ τῷ ὑπενθυμίζει ἐκ νέου τὴν λέξιν «ἀνάγκην», ἀλλ' ἐπὶ καλοῦ· ὅτι πρέπει νὰ κατορθώσῃ, ὅπως τὸ ταχύτερον ἐλευθερωθῇ τῶν προσωρινῶν δεσμῶν του καὶ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὀνείρων του.

SOL-DAT

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΩΗ
ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ

(συνέχεια καὶ τέλος)

Ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης ἐν παντὶ πράγματι ζωηρᾶς πρὸς πρόοδον τάσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς ἀκατασχέτου καὶ ἀκμαίας πάντοτε ἐθνικῆς φιλοτιμίας, ἀναφαίνονται ἑκάστοτε ρέκται παραγωγεῖς, ὁ δὲ ἐθνικός μας πλοῦτος προοδεύει ἀναμφιρήστως καὶ ὁλονὲν βαίνει αὐξανόμενος.

Ὡς ἔγγιστα ἡ ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ ζωὴ καὶ κίνησις τῆς πρωτευούσης μετ'ἀξιοζήλου χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως βλέπομεν, ὅτι συμβαδίζει πρὸς τὴν τῶν καλειτέρων μεγαλουπόλεων τῆς Εὐρώπης, διότι πασιφανῶς φαίνεται καὶ ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ ἡ ἐν παντὶ ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος ὁσημέραι τῆς πόλεως.

Ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτική, διασκεδαστικὴ καὶ θεατρικὴ κίνησις δὲν ὑστεροῦσι, φρονοῦμεν.

Ἡ πολιτικὴ κατάστασις εἶναι κάπως λεπτή, ἵνα θίξῃ τις καὶ περιγράψῃ αὐτήν, ἕνεκα τῶν φυσικῶς ἀναγκαίως ἐπικρατούντων προσωπικῶν παθῶν καὶ ἀντιζηλιῶν. Τὸ Σύνταγμα, καθ' ἡμᾶς, οὕτω δέον νὰ λειτουργῇ, ὅπως ἀποκαθαίρεται τὸ σκότος, ἀναλάμπει τὸ φῶς καὶ ἐπικρατῇ ἡ ἀλήθεια. Ἡ συμπολίτευσις δέον ζωηρῶς νὰ πολεμῆται ἐν ἅπασιν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις καὶ διαβήμασι, καλοῖς ἢ κακοῖς καὶ διότι ἄλλως ἡ ἀντιπολίτευσις οὐδέποτε θὰ κατορθεῖ νὰ ἐπιλαμβάνεται τῶν κοινῶν καὶ πράττῃ καλείτερον ἐπὶ συμφέροντι τοῦ ἔθνους.

Παρ' ἡμῖν ἢ παραγνωρίζεται ἡ ἔννοια τοῦ Συντάγματος ἢ κακῶς ἐκτιμᾶται. Δὲν θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος τούτου, ἀλλὰ θὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁλονὲν βαδίζομεν πρὸς τὸ καλείτερον, οἱ δὲ πολιτικοί μας καλοὶ κατὰ τοὺς μέν, κακοὶ κατὰ τοὺς δέ, εἶναι πατριῶται καὶ ἕκαστος πράττει τὸ κατὰ δύναμιν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ τόπου. Δὲν θ' ἀρνηθῶμεν αὐτοῖς πατριωτισμόν, ἱκανότητα καὶ θέλησιν, ἀλλ' ἂν προσκόπτωσιν εἰς τὸ τέλειον καλόν, τοῦτο προέρχεται, καθ' ἡμᾶς, ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων. Δέον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι δὲν εἴμεθα ἀπολύτως κύριοι τοῦ κόσμου, οὔτε ὅτι ἔχομεν τὸ ἀπόλυτον πνεῦμα. Τοῦτο δὲ ἀρκεῖ, ὅπως ὑπομείνωμεν ἀγογγύστως τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων. Ἡ φρόνησις αὕτη θὰ ἦναι τὸ κυριώτερον προσόν μας, ὅπερ ἄλλως τε πολλοὶ εἰδικότεροι ἡμῶν συνεβούλευσαν.

Εἴμεθα ζωηροί, εὐερέθιστοι καὶ πολὺ ἀπαιτητικοί, δὲν προνοοῦμεν ἢ μᾶλλον ἴσως δὲν δυνάμεθα ἐξ ἀνάγκης νὰ προβλέψωμεν τὰ δέοντα, ὁπότε δὲ μᾶς καταλαμβάνουσιν αἱ περιστάσεις, ἐπιρρίπτομεν ἀλλήλοις τὰ λάθη. Τὸ περιεργότερον δὲ ὅτι, ἐνῷ θεωροῦμεν τινὰ ἔξοχον πνεῦμα καὶ μοναδικὸν σωτῆρα, ἀφοῦ τὸν φέρομεν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν, τὸν εὑρίσκομεν μετ' ὀλίγον κάκιστον καὶ ἀνικανώτατον πολιτευτήν. Τοιοῦτοι λοιπὸν εἴμεθα καὶ μὴ παραξενευόμεθα, οὔτε νὰ πικραινώμεθα· ἀρκεῖ ὅτι προοδεύομεν, καὶ προοδεύομεν, διότι τὰ πράγματα ἀποδεικνείουσι τοῦτο.

Ἐν τούτοις ἡ πολιτικὴ ἔχει τὰ περίεργά της καὶ τὰ κέντρα της. Τὸ βουλευτήριον, τὸ προαύλιόν του, ἡ ὁδὸς Σταδίου, ἡ Πλατεῖα τοῦ Συντάγματος καὶ ἡ Πλατεῖα τῶν Ἀνακτόρων εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα τῆς πολιτικῆς κινήσεως. Ἐκεῖ εἰς πᾶσαν σχετικὴν περίστασιν συγκεντροῦνται οἱ πολιτικομανεῖς, θεσιθῆραι, χασομέριδες καὶ φιλοπερίεργοι καὶ φίλοι τῶν ταραχῶν καὶ τῶν ἀνατροπῶν καὶ συζητοῦσι καὶ γεννῶσι σχόλια καὶ νέα καὶ ἔριδας καὶ συμπεράσματα, ὧν τὸν ἀντίκτυπον αἰσθάνονται ἀμέσως τὸ λοιπὸν ἐργατικὸν μέρος τῆς πρωτευούσης καὶ αἱ ἐπαρχίαι. Ἐν ὥρᾳ σοβαρᾶς εἰδήσεως, ἐν περιπτώσει ἀνατροπῆς ὑπουργείου καὶ εἰς στιγμὴν πολιτικῆς παραζάλης, ἡ συγκέντρωσις τῶν ἀνωτέρω τάξεων ἐνταῦθα συντελεῖται καὶ ἐνταῦθα τὸ πρᾶγμα θὰ διασκεδασθῇ μὲ λόγους πολλούς, σοβαροὺς καὶ ἀστείους, ἐνίοτε δὲ καὶ μὲ ἔριδας, διαπληκτισμοὺς, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ μὲ πυροβολισμούς. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο βαθμηδὸν ἐκλείπει καὶ τὰ πράγματα ἀπό τινος λαμβάνουσιν ἠπιωτέραν διεξαγωγὴν καὶ ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, χάρις εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐσχάτως ἀτυχῶν γεγονότων, καθ' ἃ περισυνελέγεται ἡ φρόνησις.

Ἡ διασκεδαστικὴ καὶ θεατρικὴ ζωὴ καὶ κίνησις τῶν Ἀθηνῶν εἶναι ἡ ὡραιοτέρα, ἀφ' ὅσας προανέφερον, διότι ἐν αὐτῇ εὑρίσκω τὴν ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος, τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς καὶ τὴν τέρψιν τῆς καρδίας μου. Καὶ διατί ὄχι ; ἀπαλαττόμενος ἐκ τοῦ καθημερινοῦ πολυασχόλου μοι παλαιστικοῦ βίου, εὐχαριστοῦμαι, εὑρίσκων ἐν τοῖς πολυπληθέσι δημοσίοις περιπάτοις, ἐν τοῖς κοινοῖς κέντροις καὶ ἐν τοῖς ποικίλοις θεάτροις ἀνακούφισιν, τέρψιν καὶ διασκέδασιν, ὅπως ἀναπαυόμενος τοὐλάχιστον, ἀνανεώνω τὴν κοπιώδη τοῦ βίου πάλην ;

Εἰς τὸ Ζάππειον, τὰς πλατείας τῆς πόλεως, εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὸ Πολύγωνον, τὸ Στάδιον, τὸ Θησεῖον κτλ. τὰ παραπήγματα κτλ. μεταβαίνει τις ἑκάστοτε πεζῇ καὶ εὑρίσκει περίπατον ἀξιόλογον καὶ εὐχάριστον καὶ κόσμον ἀρκετὸν καὶ καλὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ γνωρίμους πολλοὺς καὶ καλούς, μεθ' ὧν ἢ καὶ μόνος περιδιαβάζων εὑρίσκει ὄντως ἀνακούφισιν καὶ ἀέρα καὶ ὁρίζοντα εὐχάριστον. Εἰς δὲ τὸ Φάληρον, εἰς τὴν Κηφισσίαν, εἰς τοὺς Ἀμπελοκήπους, εἰς τὸν Πειραιᾶ, εἰς τὴν Κολοκυνθοῦν, εἰς τὰ Πατήσια, εἰς τὰ Λιόσια κτλ. μεταβαίνων ἐφ' ἁμάξης, σιδηροδρομικῶς ἢ διὰ τοῦ τροχιοδρόμου, εὑρίσκει τις μα-

γείαν, θείαν ἀπόλαυσιν, ἡσυχίαν, εἰρήνην, γοητείαν, ἀνάπαυσιν. Ὁ Ἀθηναῖος κατ'οὐδὲν πρέπει νὰ παραπονῆται ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν ἀπολαύσεων, ἂν ὄντως εἶδε τὰς μεγαλουπόλεις τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ἂν τὰς εἶδεν, οὐδέποτε ἠκούσθη λέγων, ὅτι ηὐχαριστήθη περισσότερον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὴν Σόφιαν καὶ τὸ Βουκουρέστιον ἢ εἰς ἄλλα σπουδαῖα σημεῖα καὶ κέντρα αὐτῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐργαζόμεθα, συζητοῦμεν, ἐρίζομεν, καπνίζομεν πολὺ καὶ βαδίζομεν, διαπληκτιζόμεθα, διασκεδάζομεν καὶ προσευόμεν. Ἰδοὺ ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησίς μας. Ἀντίρρησις δὲν χωρεῖ. Εἰς τὰ θέατρα δέ, δίδομεν ἐξαιρετικὴν σημασίαν. Διατί ; Διότι μᾶς εὐχαριστοῦν καὶ μᾶς διασκεδάζουν, ἀλλὰ συνάμα καὶ μᾶς τέρπουν καὶ διδάσκουν. Μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, πλούσιοι καὶ πένητες δὲν λείπεμεν ἐξ αὐτῶν. Ἰδίως κατὰ τὸ θέρος, ὀκτὼ καὶ δέκα θέατρα, ὅπου λειτουργοῦν καθ' ἑκάστην, εἶναι πλήρη κόσμου. Ἀλλὰ καὶ διπλάσια ἂν ἦσαν, πάντα θὰ εἶχον τροφήν. Καὶ βλέπει τις ἐκεῖ, ἰδίως τὴν ἀθηναϊκὴν πρόσοψιν καὶ χάριν, τὴν ἀθηναϊκὴν τέλος ἐντύπωσιν, ἐζωγραφημένην ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων. Αἱ Ἀθῆναι δὲν δυστυχοῦσι, διότι ἂν ἔπασχον, δὲν θὰ εἶχον πρόσοψιν, οὔτε ζωήν, οὔτε χαράν, οὔτε θέατρα, οὔτε ποίησιν.

Ἀρκεῖ νὰ ἴδῃ τις τὸν Παντόπουλον ἐκσπῶντα τοὺς γέλωτας, τὴν Κοτοπούλην διεγείροντα τὴν αἴσθησιν, τὴν Βονασέραν ἀπεμιμούμενον τὴν Ἑλληνικὴν κλασικότητα καὶ χάριν, τὴν Παρασκευοπούλου ἐμπνέουσαν τὸ πάθος καὶ τὰ ἤθη τῶν κοινωνικῶν σκηνῶν, τὴν Βερώνην ἀπεικονίζουσαν τὰς νεανικὰς ὁρμὰς καὶ ἀδυναμίας, τὴν Κυρίαν Χέλμη ἀπαστράπτουσαν ἐκ ζωῆς ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ διαχέουσαν τὴν εὐθυμίαν, διὰ νὰ ἐννοήσῃ τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐημερίαν τῶν ἀστῶν τῆς πρωτευούσης. Θεαταί, ἀκροαταὶ καὶ ἠθοποιοὶ παρίστανται, συνευθυμοῦσι καὶ συγγελῶσιν ἐκεῖ, ὡς μία καρδία καὶ ἓν σῶμα, δύο ὦτα καὶ δύο ὀφθαλμοί. Καὶ αὐτὰ τὰ θέατρα περικλείουσι καθ' ἑσπέρας περὶ τὰς δεκαπέντε χιλιάδας ἀτόμων, ἐνῷ ἔξωθι αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἕτερα τόσα ἄτομα συναγελάζει καὶ ἀκροάζεται ἐν μακαρίᾳ νοχελείᾳ ἐκλεκτὰ τεμάχια, παιανιζουσῶν μουσικῶν, κλειδοκυμβάλων ἢ ὀρχηστρῶν καὶ ἐνῷ ἄπειρος ἄλλος κόσμος περιπατεῖ ἢ ρεμβάζει ἀπωτέρω ἐν ταῖς πλατείαις, δενδροστοιχίαις ἢ παρὰ τὰ ἀρχαῖκά μας ἐρείπια.

Τοιαῦται εἰσὶν αἱ διασκεδάζουσαι Ἀθῆναι, αἵτινες μετὰ τῆς ἐμπορικῆς καὶ πολιτικῆς κινήσεώς της, μετὰ τῆς τοπικῆς φυσικῆς καὶ τεχνητῆς χάριτός των, καὶ μετὰ τῶν πολυταλάντων ἀστῶν της, ἀποτελοῦσιν, ὡς περιγράψαμεν, κατὰ τὸ ἓν καὶ ἐν δυνατῇ περιλήψει, ἓν κέντρον ἀπαράμιλλον καὶ μοναδικόν, ἀξιοζήλευτον καὶ θαυμαστόν, ἐξόχως ὑπερέχον πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τό γε νῦν ἔχον ὑπαρχόντων καὶ εὑρισκομένων τοιούτων.

Ροῦς

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

Ποίημα ἐκφωνηθὲν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Ὁμίλου τὴν ἑσπέραν τῆς 24ης Μαρτίου.

Ὑπὸ Ἰσιδώρου Φραγκίσκου

I

Σύγνεφο μαῦρο... καταχνιά... νυχτιὰ χωρὶς ἀστέρια
ἐσκέπαζαν βαρειὰ βαρειὰ τὴ δόλια μας Πατρίδα.
Κοὶ μόνου γλυκοφώτιζε στὰ κλέφτικα λημέρια
ὀλόλαμπρ' ἄστρο κι' ἅγιο ὅπου τὸ λέν «ἐλπίδα» ..

—

Παντοῦ τρομάρα μυστική... ἀπ' ἄκρη σ'ἄκρη φρίκη'..
καταπατᾷ κάθ ἐκκλησιὰ τ' ἀράπικο ποδάρι,
παντοῦ διαβαίνει βασιλᾶς τὸ κόκκινο σαρίκι,
καὶ τὸν ἀστέρινο σταυρὸ θαμπώνει τὸ φεγγάρι.

—

Πόσαις φοραῖς μὲ στεναγμό, μὲ βόγγο καὶ μὲ κλᾶμμα,
κρατῶντας τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγιᾶς σ' τὸ χέρι,
Ἐπέφτανε ἡ μάνναις μας μὲ τὴν τιμὴν ἀντάμα
ἀπ' τοῦ ἄπιστου φονηᾶ τὸ ἄκαρδο μαχαῖρι!

—

Πῆρε τ' ἀγέρι τῆς σκλαβιᾶς τοῦ μάρμαρου τὴ γλῶσσα
τὴ δάφνη τοῦ παλληκαριοῦ τὰ μεγαλεῖα τὰ τόσα
Καὶ τώρα ὁ κόσμος ἔρημος, γυμνός, ἐαρματωμένος
ἀπηλπισμένος τήκεται καὶ ἀλησμονημένος.

—

Ὅσοι μὲς σὲ σωτήριο Ἐλευτεριᾶς λιμάνι
εὑρέθησαν μ' ἀνάλαφρο καὶ πλουμιστὸ καράβι,
ἐχιοῦν πῶς μιὰ στιγμὴ σκλαβιᾶς ἀρκεῖ νὰ τοὺς μα-
[ράνῃ
καὶ τί θὰ πῇ Ἐλευτεριὰ ἐέρουν μονάχ' οἱ σκλάβοι.

II

Μὲ μιᾶς ἀγέρι λευτεριᾶς φυσάει θεριωμένο...
Κι' ἕνα κορμὶ ποῦ κοίτονταν στὴ κάσσα παγωμένο
νεκρανοστήνεται. . πετᾷ .. στὸ διάβα του τρομάζουν
οἱ κόσμοι . στὴν ἀναλαμπὴ ποῦ ἡ ματιᾶς του βγάζουν
θαμπώνει ὅλη ἡ Φραγκιά. . ἡ Ἀνατολὴ ζαρώνει...
Στὸ Πίνδο καὶ στὸν Ὄλυμπο ὁ κλέφτης ξεσπαθώνει

—

Ἄστραψαν καὶ ἐβρόντησαν τὰ κλέφτικα λημέρια...
Ἡ Σπάρτ' ἀνασηκώνεται... στηλώνετ' ἡ Ἀθήνα...
Ἡ Δόξα ἀναστήνεται καὶ φτάνει ὡς τ' ἀστέρια
καὶ μαῦρο θάνατο παντοῦ ξερνᾷ ἡ καραμπίνα.

—

Μνήματ' ἀνοίγ' ἡ θάλασσα... τὸ πέλαγο καπνίζει
στὴ Χίο καὶ στὴ Τένεδο... τὴ γαίτη τ' ἀνεμίζει
τὸ Κακο-Σοῦλι. . μούγκρισμα...φωτιά. . ἀνατριχύλα
παντοῦ τὴ πλάσι δέρνουνε.. σὰ λυσσασμένη σκύλα
χουμᾷ κι' οὐρλιάζει ἡ Τουρκιά...μὰ σπάθα θεριωμένη
τὴ στόπωσε... τὴ σκότωσε... καὶ πάει ἀφωρεσμένη.

—

Οἱ Γάλλοι τὰ μπερδεύουνε. . οἱ Ἄγγλοι μουρμου-
[ρίζουν ..
Στ' ἀγριεμένα κύματα τ' Ὠκεανοῦ π' ἀφρίζουν
σηκώνετ' ἡ Ἀμερική .. χειροκροτεῖ... θαυμάζει
καὶ βλέπει μὲ χαμόγελο τὸ Κλέφτη ν' ἀγναντιάζη

πάγω στὸ γέρων Ὄλυμπο... στὰ πράσινα χορτάρια
νὰ κοιτωνται καὶ νὰ βογγοῦν ἀράπικα κουφάρια.

—

Ἄστραψαν καὶ ἐβρόντησαν τὰ κλέφτικα λημέρια...
καὶ οἱ καπνοὶ σηκώθησαν ὡς τ' οὐρανοῦ τ' ἀστέρια
Πάνω στὰ ὄρ' ὀπ' ἄνθρωπος ἡ γρίμι ἐπερνοῦσε
μέσα στὰ δάση, σταῖς σπηλιαῖς θάνατος κατοικοῦσε.
Μὰ ἀπὸ μέσα ἀπὸ αὐτὸ τὸ φοβερὸ παιγνίδι
πετάχτηκεν ἡ Λευτεριὰ μὲ νυφικὸ στολίδι.

—

Εἰκοσιπέντε τοῦ Μαρτιοῦ αὐγὴ δροσολουσμένη,
στιγμὴ ποῦ φέρν' ἀναψυχὴ στὰ στήθεια μας ἀκόμα.
Μέρα γλυκειὰ ἀθάνατη καὶ οὐρανοστελμένη,
ποῦδωκε γλῶσσα καὶ φωνὴ στὸ ἄλαλλό μας στόμα.

III

Μιὰ κόρη ἀστραποφώτιστη μ' ἕνα παιδὶ στὰ χέρια,
ἐφώναζε στὴ θάλασσα στὰ κλέφτικα λημέρια;
«Πετρόμπεη, Νικηταρᾶ, Λόντε, Κολοκοτρώνη
Καραϊσκάκι, στὸ σπαθί ! .. Μιαούλη στὸ τιμόνι ! ..
Κανάρη, ρίξε τὴ φωτιὰ ποῦ τὰ σκυλιὰ νὰ κάψῃ
κι' ἡ Λευτεριὰ ὀλόλαμπρη στὰ στήθεια σας νὰ λάψῃ.
Αἴ, ἡ φωνὴ π' ἀπ' τ' ἄδολα τὰ στήθη της ἐχύθη,
ἤτανε :«Σκλάδε, χόρεψε .. ἡ Μάννα σ' ἀνεστήθη!»

—

Ἄστραψαν καὶ ἐβρόντησαν τὰ κλέφτικα λημέρια,
Καὶ 'φάνη τότε ὀλόλαμπρη στοῦ Γερμανοῦ τὰ χέρια,
ἡ Γαλανὴ σημαία μας, γλυκὰ νὰ κυματίζῃ
Καὶ νέα νειότη καὶ ζωὴ στὸ Γένος νὰ χαρίζῃ !. .

—

Ἡ ἅγια κόρη ἐχάρηκε μὲ ὅλη τὴ ψυχή της
καὶ ταπεινὰ ἐγονάτισε ἐμπρὸς εἰς τὸ παιδί της.
Κι' εὐθὺς οὐράνια μυρωδιὰ ἐχύθηκε περίσσεια,
κι' ὁ σκλάβος ἐτραγούδησε μὲ γλῶσσα παραδείσια.
Τραγούδι ποῦ τὸ τραγουδεῖ καθένας μὲ μαγεία :
«Δόξα σὲ Σὲ Παρθένα μας, γλυκειὰ μας Παναγία!»

—

Δόξα καὶ στὴ Πατρίδα μας ποῦ ἀθάνατη θὰ μένῃ,
γιατὶ μὲ αἷμα ἀθάνατο εἶναι ἀγορασμένη.

Ι. Φραγκίσκος.

ΣΚΕΨΕΙΣ

Εἶνὲ τις εὐγνώμων ἐφ' ὅσον ἀγαπᾷ, τουναντίον ἐφ' ὅσον μισεῖ.

★

Αἱ μικρᾶς ἡλικίας γυναῖκες λαλοῦσι περὶ τῶν ἄλλων ὡς ἐὰν τὸ γῆρας ἦτο σφάλμα των μὴ σκεπτόμεναι ὅτι θὰ φθάσωσιν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο.

★

Αἱ μεγάλαι διάνοιαι ζητοῦσιν ἀλλήλας ἐν τῷ πλήθει, ὡς δύο πατριῶται ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

★

Ὅστις λέγει, ὅτι θὰ ἐπεθύμει ν' ἀποθάνῃ· εἶνε ὀμάλλον φοβούμενος τὸν θάνατον, ὁπόταν ἀσθενῇ.

★

Τὸ πνεῦμα ἐδόθη εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ εὑρίσκῃ τὴν βλακείαν του, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν τὸ πράττει, ζητῶν ν' ἀνακαλύπτῃ τοῦ ἄλλου τὰ λάθη.

★

Οἱ μᾶλλον γενναιότεροι εἶναι συνήθως οἱ μὴ ἔχοντες τίποτε,

★

Πρέπει νὰ ἐμπιστευώμεθα τὸ μυστικόν μας μόνον εἰς ἐκεῖνον ὅστις δὲν τὸ ζητεῖ.

Ἐπειδὴ ἄπαξ ἤρεσέ τις νομίζει ὅτι θ' ἀρέσῃ πάντοτε καὶ διότι ἠγαπήθη φρονεῖ ὅτι θὰ εἶνε ἀδιαγάπητος καὶ ὅμως εἶνε πολὺ ἠπατημένος, διότι δὶς δὲν ἀγαπᾶται τις

★

Ὁ ὕπνος εἶνε ὁ μόνος φίλος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔρχεται ἀδικαιολογήτως.

★

Οὐδέποτε θαυμάζει τις μεγαλοφώνως, ὅτι φθονεῖ.

★

Ὅταν ἡ καρδία ὁδηγῇ, δὲν σφάλλει, ὅταν ὅμως ὁδηγῇ ἡ χεὶρ, ἡ ἀνάγκη ἢ τὸ συμφέρον πίπτει ἐντὸς τοῦ βόθρου.

ΩΦΕΛΙΜΟΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΚΟΛΛΑ ΕΚ ΤΥΡΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΒΕΣΤΟΥ

Μία ἐκ τῶν τεχνικῶν χρησιμοποιήσεων τῆς τυρίνης τοῦ γάλακτος, εἶνε καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς λεγομένης μαστίχης τῆς τυρίνης, πρὸς συγκόλλησιν διαφόρων ἀντικειμένων ἐκ πορσελάνης, μαρμαρίνων, ξυλίνων κλπ.

Ὑπάρχουσιν ἀρκεταὶ συνταγαὶ κατασκευῆς τῆς ἐν λόγῳ λίαν ἀξιοσυστάτου ἄλλως κόλλας. Ἡ τελευταίως ὅμως προτεινομένη συνιστᾶται τὰ μέγιστα, ὡς δίδουσα ἔξοχον προϊόν, κατασκευάζεται δὲ ὡς ἀκολούθως :

Βράζετε μέρος νωποῦ τυρώδους πήγματος μετὰ 3 μερῶν ὕδατος ἐπὶ 1)4 τῆς ὥρας, ἀναδευόμενον συνεχῶς. Ἀκολούθως ἀποπλύνετε διὰ ψυχροῦ ὕδατος ἐπὶ κοσκίνου καὶ ἀναμιγνύετε μετὰ 4 μερῶν λειοτριμμένης ἀσβέστου καὶ τριῶν μερῶν ὕδατος. Ἐπιτυγχάνει τις οὕτω πολτόν, ὃν δέον ἐγκαίρως νὰ χρησιμοποιῇ, καθ' ὅσον τάχιστα ἀποσκληρύνεται.

ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΝ ΤΩΝ ΚΟΡΕΩΝ

Ἀλάνθαστον φάρμακον εἶναι διάλυσις ὀλίγης ὑδραργυραλοιφῆς, εἰς ἀνάλογον ποσότητα πετρελαίου· τὸ μεῖγμα αὐτὸ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐξάλειψιν τῶν κορέων, ὅπου καὶ ἂν ὑπάρχωσιν.

ΤΟ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἐκχυλίσματος τοῦ καπνοῦ θεωρεῖται καταλληλοτάτη πρὸς καταστροφὴν τῶν παρασίτων φυτῶν Πρὸ πολλοῦ οἱ φυτοκόμοι καὶ οἱ κηπουροὶ μεταχειρίζονται μετ' ἐπιτυχίας, διὰ τὴν καταστροφὴν διαφόρων παρασίτων τῶν φυτῶν, τὸ ἐκχύλισμα τοῦ καπνοῦ, τὸ ὁποῖον ἀραιοῦσι διὰ μεγαλειτέρας ἢ μικροτέρας ποσότητος ὕδατος Ἀπό τινων ἐτῶν, πωλοῦνται ἐν Γαλλίᾳ ἰδοχεῖα τινος ἐκχυλίσματος, ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐκχύλισμα πλούσιον, ὅπερ περιέχει περισσοτέραν νικοτίνην τῶν παλαιῶν ἐκχυλισμάτων καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ἰδιαιτέρως τὸ πλεονέκτημα νὰ παρουσιάζῃ τίτλον σταθερὸν τῆς οὐσίας ταύτης, ἤτοι 100 γρ. κατὰ λίτρον.

Κατόπιν δοκιμῶν, κατωρθώθη νὰ εὑρεθῇ ἡ ἑξῆς συνταγή, δίδουσα εἰς τὸ προϊὸν τοῦτο τὴν μεγαλειτέραν ἐνέργειάν του, χωρὶς τὰ φυτὰ νὰ ὑποφέρωσιν.

Ὕδωρ 1 λίτρον.
Ἀνθρακικὸν νάτριον εἰς κρυστάλλους 2 γραμ.
Σάπων μέλας 10 γραμ.
Ξυλόπνευμα (μεθυλόπνευμα) 10 κυβ. ἑκατοστ.
Ἐκχύλισμα πλούσιον 10 κυβ. ἑκατοστ.

Τὸ οὕτω κατασκευασθὲν ὑγρὸν φονεύει πολλοὺς ἐχθροὺς τῶν φυτῶν (φυτοφθείρας, κάμπας κτλ.). Ὁ σάπων αὐξάνει τὴν κολλητικήν του ἰδιότητα. Τὸ ξυλόπνευμα δὲν εἶνε πάντοτε ἀναγκαῖον, ἀλλ αὐξάνει τὴν ἐνέργειαν τῆς διαλύσεως ἐπὶ παρασίτων τινῶν,

10 ΕΠΙΦΥΛΛΙΣ 10

Η ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

ΥΠΟ ΕΠΟΨΙΝ

ΙΣΤΟΡΙΚΗΝ, ΕΜΠΟΡΙΚΗΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ

(Μετ' εἰκόνων)

(συνέχεια ἴδε προηγ. φύλλον)

Γεννηθεῖσα ἐν τῷ μέσῳ πολιτισμοῦ εἰς ἄκρον ἀνεπτυγμένου καὶ ἀνατραφεῖσα ἐν τοῖς ἀνακτόροις μεταξὺ σοφῶν καὶ πεπαιδευμένων, πεπροικισμένη δ' ἄλλως τε διὰ μεγάλης ἑτοιμότητος πνεύματος ἡ ἑλληνὶς αὕτη γυνὴ ἐκέκτητο ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ προσόντα, δι' ὧν ἠδυνήθη καταλλήλως νὰ ἐξασκῇ τὴν

Η ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

(ἐξ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ νομίσματος)

ἐπιρροήν της ἐπὶ τῶν σημαινόντων τοῦ τόπου της τότε καὶ ἰσχυόντων ἐν τοῖς πράγμασι προσώπων. Ἀλλ' ὅμως μετ' ἀφοσιώσεως καὶ πεφωτισμένης διανοίας ἐπροστάτευσε τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ὅτε δὲ ἐπὶ τῆς διαμάχης μεταξὺ Καίσαρος καὶ Πτολεμαίου, ἐπυρπολήθη ἡ περίφημος βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας, ἡ Κλεοπάτρα θελήσασα κάπως νὰ μετριάσῃ τὴν ἀξιοθρήνητον ἀπώλειαν, ἠγόρασε τὰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Περγάμου ἀποτελούσας διακοσίας χιλιάδας τόμων.

Ἡ Κλεοπάτρα ἦγεν ἡλικίαν μόλις εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἐτῶν, ὁπόταν συνῆψε τὰς μετὰ τοῦ Ἀντωνίου ἀθεμίτους αὐτῶν σχέσεις, αἵτινες διήρκεσαν μέχρι τῆς μάχης τοῦ Ἀκτίου. Ὁ δὲ ἐκτεθυλημένος βίος τοῦ ρωμαίου πολεμάρχου, ὡς καὶ τῆς αἰγυπτίας βασιλίσσης, οἵτινες εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των ἀπειρίαν θησαυρῶν, οὐδέποτε οὐδαμοῦ ἐξισώθη ἔκτοτε. Εἰς τοιοῦτον δὲ σημεῖον ἀλληλοθαυμασμοῦ καὶ ἀμοιβαίας ἀγάπης ἐξίκοντο αἱ συμπάθειαι ἀμφοτέρων, ὥστε ὁ Ἀντώνιος ἐσκέπτετο νὰ ἀναβιβάσῃ τὴν παλλακίδα του καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ρωμαϊκοῦ θρόνου, δηλαδὴ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν κυρίαν τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ κόσμου, τοῦ ἰσχυροτέρου τότε κράτους τῆς ὑφηλίου, πλὴν «ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει». Ἡ μάχη τοῦ Ἀκτίου, γενομένη τῷ 31 π. Χ. ἐματαίωσε τὰ σχέδιά των· νικηθέντος δὲ τοῦ Ἀντωνίου κατὰ θάλασσαν, δὲν ἀνέλαβεν οὗτος τὴν διοίκησιν τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ, ὅπως ἐπανακτήσῃ τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ καταληφθεὶς τούναντίον ὑπὸ φόβου καὶ ἀπελπισίας, κατέφυγεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔν τινι πύργῳ, παρὰ τὴν θάλασσαν, ὅπου, ὡς γνωστόν, διετρυπήθη διὰ τοῦ ξίφους του. Ἡ δὲ Κλεοπάτρα ἐφονεύθη ὡσαύτως, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ὀδυνηρὰν ἐντύπωσιν τῆς ἥττης καὶ τὴν αἰσχρὰν ταπείνωσίν της κατὰ τὴν διὰ τῆς πόλεως ἐπινίκιον πομπὴν τοῦ Ὀκταβίου, ὡς εἴθιζον τότε.

Γενομένη ἀκολούθως ἡ Αἴγυπτος ρωμαϊκὴ ἐπαρχία, οὐδὲν ἀπώλεσε τῆς προηγουμένης αὐτῆς εὐημερίας, τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου ἐξακολουθούσης πάντοτε νὰ παράγῃ λαμπρὰς ἐσοδείας, τῆς δὲ Ἀλεξανδρείας διαμεινάσης ἕδρας καὶ ἐφεξῆς ἐκτεταμένης ἐμπορίας. Καὶ οὐχὶ μόνον οἱ δημητριακοὶ καρποὶ τοῦ Δέλτα, ἀλλὰ καὶ τὰ προϊόντα τῆς ἐνδον Ἀφρικῆς, τῆς Ἀραβίας, τῶν Ἰνδιῶν, διήρχοντο διὰ τῆς Ἀλεξανδρείας, μετακομιζόμενα ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς πρωτευούσης τοῦ ρωμαϊκοῦ Κράτους. «Ἀλλὰ καὶ ἡ βιομηχανικὴ πρωτοβουλία δὲν ὑστέρησεν ἐν τῇ μεγαλουπόλει ταύτῃ τῆς Ἀλεξανδρείας, λέγει ὁ Μάσπερος, ὁμιλῶν μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος καὶ θαυμασμοῦ περὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν, καθόσον, δὲν εἶναι μόνον αἱ μηχανικαὶ ἐφευρέσεις τῶν Κτησιβίων, καὶ Χερώνων, οἵτινες κατεσκεύασαν ἐν τῷ Μουσείῳ αὐτόματα, κλεψίδρας, ἀντλίας, ὑδραυλικὰ ὄργανα καὶ ἀνεκάλυψαν τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ Ἀλεξανδρινὰ ὑφάσματα, ἀπὸ τοῦ χονδροειδοῦς ἱππείου σκεπάσματος μέχρι τοῦ ἀριστοτεχνικῶς λεπτοτάτου πεποικιλμένου πολυχρώμου τάπητος, καὶ ἀπὸ τοῦ λευκοῦ λινοῦ ὑφάσματος μέχρι τοῦ κεχρωματισμένου μεταξίνου, δὲν κατέστησαν τὴν Αἴγυπτον ὀνομαστήν, καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον; Ἡ δὲ ναυπηγία δὲν εἶχε φθάσει εἰς τὴν τελειότητα; Αἱ τῆς πολυτελείας ἅμαξαί των δὲν ἐφημίσθησαν; τὰ πολύτιμα ἔπιπλά των, ἰδίως δὲ αἱ δι' ἐλεφαντόδοντος τράπεζαί των, αἵτινες ἐτιμῶντο μέχρι 1,400,000 σεστερσίων, δηλ. 237,500 φρ. δὲν ἦσαν ἀξιοθαύμαστοι; Ἡ ἐπεξεργασία τῶν πολυτίμων καὶ μὴ μετάλλων εἶχε φθάσει εἰς τὴν τελειότητα. Ἡ χρυσοχοΐα, κοσμηματοποιΐα, ὁπλοποιΐα κτλ., ἦσαν ἀριστουργηματικαί. Ἡ δὲ ὑελουργία ἀπὸ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς μετεδόθη εἰς τοὺς Ἰταλούς. Οἱ ὑέλινοι κρύσταλλοι, οἱ ὑελοπίνακες καὶ τὰ πολύχρωμα μωσαϊκά, ἅτινα ἦσαν γνωστὰ ἤδη τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις, ἐνταῦθα ἐπεξειργάζοντο τετελειοποιημένως, μετέδιδον δὲ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τοῖς τεχνητοῖς κρυσταλλίνοις ἀγγείοις λαμπρὰ συμμετρικὰ σχήματα. Ἡ Ἀλεξάνδρεια τέλος, ἐπιλέγει ὁ πολὺς Μάσπερος, ὑπῆρξε τότε ἡ δευτέρα πόλις τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἡ πρώτη πόλις τῆς Ἀνατολῆς, ἡ δὲ Αἴγυπτος ἦτον ἀναμφιλέκτως τὸ ὡραιότερον κόσμημα τοῦ στέμματος τῶν Καισάρων.»

Ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ χριστιανισμοῦ, πρώτη ἡ Αἴγυπτος ἠσπάσθη αὐτὸν καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐσχηματίσθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολυάριθμος καὶ ἰσχυρὰ χριστιανικὴ κοινότης· κατὰ δὲ τὸν τρίτον μ. Χ. αἰῶνα ὁ πατριάρχης Θεονᾶς ἀφιέρωσεν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πρωτευούσῃ τῶν Πτολεμαίων περικαλλῆ ναὸν τῇ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ, ἅπασα ἡ Αἴγυπτος ὑπετάγη εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἀπανταχοῦ τῇ πρωτοβουλίᾳ πάντοτε τῶν Ἑλλήνων, ἀνηγέρθησαν ναοὶ καὶ θρησκευτικὰ καθιδρύματα ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου, ὅπου σωρηδὸν συνεσωρεύθησαν ἀπειράριθμοι μοναχοὶ καὶ ποικίλοι ἀναχωρηταὶ (ἀσκηταί).

ΑΡΑΒΕΣ ΠΡΟΣΕΥΧΟΜΕΝΟΙ

Ὡς γνωστόν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Καισάρων, ἔζησαν οἱ διασημότεροι τῶν σοφῶν χριστιανῶν καὶ θεολόγων, δηλ. Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς,[1] ὁ Ὠριγένης,[2] ὁ Ἀθανάσιος[3] κτλ. ἀλλὰ βαθμηδὸν ἔρις ἐπῆλθε μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν τῆς Αἰγύπτου, περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπεξηγήσεώς τινων δογμάτων, ἐξ οὗ διῃρέθησαν οὗτοι εἰς Χριστιανοὺς μονοφυσίτας[1] καὶ εἰς Χριστιανοὺς μελκίτας, οἵτινες πολλάκις ἐλθόντες εἰς χεῖρας, καταιμάτωσαν δυστυχῶς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἐκ τούτου δὲ ὠφεληθέντες οἱ βυζαντινοὶ ἄρχοντες τῆς Αἰγύπτου ἐπέβαλον βαρυτάτας ποινὰς τοῖς ταραξίαις τούτοις ἀλεξανδρινοῖς πολίταις, οἵτινες ὅμως μὴ ἀνεχόμενοι τὴν καταπίεσιν τῶν ρωμαίων αὐτοκρατόρων, ἀπετέλεσαν βαθμηδὸν ἰσχυρὸν κέντρον ἀντιπολιτεύσεως, παρ', οἷς συνεκεντρώθησαν εἶτα πάντες οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλεξανδρείας, δυσαρεστημένοι ὄντες ἀφ' ἑτέρου κατὰ τῶν κυρίων των καὶ ἐκ τῆς προελθούσης ἐπὶ τῆς πόλεώς των θανασίμου πληγῆς ὡς ἐκ τῆς ἱδρύσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια ἐπαύσατο ἔκτοτε οὖσα ἡ βασιλὶς τῆς Ἀνατολῆς· ἡ ἐμπορική της ἐξαγωγὴ εἶχεν ἐλαττωθῆ, ἡ βιομηχανική της ἀκμὴ καὶ δράσις ἐμειώθη, ἐφ' ὅσον τὰ ἐκ τῶν φόρων βάρη κατεπίεζον τοὺς κατοίκους καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήσσεταί τις, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ὀλίγην ἀντίστασιν ἀντέτεινον ταῖς μουσουλμανικαῖς στρατιαῖς, ὁπότων ἐγένετο ἡ ἐξάπλωσις τῶν ἀράβων ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ ἀρκτῴᾳ Ἀφρικῇ.

Ἐν ἔτει 639 ὁ μουσουλμάνος στρατηγὸς τῶν Σαρακηνῶν Ἀμροὺ ἐξεστράτευσεν ἐπὶ κεφαλῆς ἀραβικῶν στιφῶν, ἐκπορθήσας εὐχερῶς τὴν Αἴγυπτον καὶ Νουβίαν, καύσας δὲ καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὀμὰρ Καλίφου, ὡς ἱστορικοί τινες ἀναφέρουσιν. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν ἀληθεύει, καθόσον πολὺ πρότερον τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀμροὺ πολιορκίας τῆς Ἀλεξανδρείας, ἡ ἀλεξανδρινὴ βιβλιοθήκη εἶχε πυρποληθῆ, τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς βιβλία, ὁπόταν ὁ Καῖσαρ ἐπολιορκήθη ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Βρουχίονος, εἶχον ἔκτοτε κατ' ὀλίγον μετακομισθῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Καῖσαρ ὁ Κωνσταντῖνος πρὶν ἢ ὑποστῇ τελείαν ἧττα ἐν Αἰγύπτῳ, ἀπέστειλε στρατὸν μετὰ ἰσχυροῦ στόλου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νείλου, ἀλλ' ἐν αἱματοδεστάτῃ ἐκεῖ γενομένῃ μάχῃ, αἱ ἑλληνικαὶ στρατιαὶ ὑπέστησαν ὀλεθρίαν καταστροφήν, θριαμβευσάντων ὁριστικῶς τῶν Ἀράβων.

Ὁ Ἀμροὺ ὑπεσχέθη τότε τοῖς κόπταις, χριστιανοῖς αἰγυπτίοις[2], οἵτινες θὰ ἐξισλαμίζοντο, τὸ ἐπι-

1). Διδάσκαλος τῆς ἐκκλησίας, μαθητὴς καὶ διάδοχος Πανταίνου ἐν τῷ ἱερῷ διδασκαλείῳ Ἀλεξανδρείας· ἔγραφε πολλὰ καὶ σοφά, καὶ τῇ κατὰ Χριστὸν θεοσεβείᾳ τιμαλφέστατα καὶ ἡδύτατα.

2). Διδάσκαλος τῆς ἐκκλησίας, γεννηθεὶς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 185, διάδοχος Κλήμεντος, ὡς διευθυντὴς χριστιανικοῦ σχολείου. Εὐνουχίσθη, ὅπως ἀποφύγῃ τὸν πειρασμόν, κατεδιώχθη ὑπὸ Μαξιμίνου καὶ Δακίου καὶ βασανισθεὶς ἀπέθανεν ἐν φυλακῇ τῷ 253. Ἔγραφε πολλά, ἀλλὰ ὀλίγαι τινὲς αὐτοῦ κατεδικάσθησαν ὡς αἱρετικαὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 399 καὶ ὑπὸ τῆς Β' συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 553.

3). Ἀθανάσιος (ἅγιος) Ἀλεξανδρεύς, σοφὸς πατὴρ καὶ διδάσκαλος τῆς ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων, μέγας δικαίως ἐπικληθείς, ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου· παρὼν δὲ τῇ ἐν Νικαίᾳ συνόδῳ, ἐθριάμβευσε τῶν Ἀρειανῶν διά τε τῆς εὐγλωττίας καὶ τῶν λογικῶν ἐπιχειρημάτων· ἀλλὰ καταδιωκόμενος ὑπὸ Κωνσταντίνου Κώνσταντος καὶ Ἰουλιανοῦ τῶν αὐτοκρατόρων, ἔφυγε πολλάκις ἐξ Ἀλεξανδρείας, ἐπιστρέψας δὲ πάλιν ἀπέθανε τῇ 2 Μαΐου τοῦ 373 ἔτους μ. Χ.

1) Αἱρετικοὶ Χριστιανοί, πρεσβεύοντες μίαν καὶ μόνην φύσιν ἐν τῷ Χριστῷ.

(2) Κόπτης (ἴσως παρὰ τὴν πόλιν Κοπτὸν τῆς Θηβαΐδος ἢ κατὰ παραφθορὰν τοῦ Αἰγύπτιος) χριστιανὸς αἰγύπτιος, ὁπαδὸς

κεφάλαιον (ἐτήσιον κατὰ κεφαλὴν φόρον), ἴσα πρὸς τοὺς ἄραβας δικαιώματα, ὅπερ κατὰ μέγα μέρος καὶ κατώρθωσεν. Ἀλλ' ὁ πόλεμος ἀφ' ἑνὸς, ὁ λοιμὸς ἀφ' ἑτέρου καὶ αἱ πολιτικαὶ διχόνοιαι ἐγένοντο ἀφορμὴ ἐλαττώσεως τοῦ τέως πολυαρίθμου ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου λαοῦ καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως ὁριστικῶς ἐκεῖσε τῶν εἰσβαλόντων κατακτητῶν. Ὁλόκληροι ἀραβικαὶ φυλαὶ ἐνεκατεστάθησαν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν ποταμῶν διαβρεχομένου πλουσιωτάτου καὶ γονιμωτάτου τούτου ἐδάφους, καρπούμενοι καὶ εὐημεροῦντες ἀπώλεσαν πλέον οὗτοι τελείως τὸν νομαδικὸν αὐτῶν τάσεις καὶ ἕξεις, καταστάντες βαθμηδὸν πάτριοι κύριοι τῆς πλουσίας ταύτης χώρας. Ἀξιοσημείωτον δὲ τυγχάνει δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας κυρίως καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν ἡμῶν ἐθνικὴν ἱστορίαν, ὅτι ἡ ἀπορρόφησις τῆς κατακτηθείσης φυλῆς μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ καὶ τόσων ἄλλων φώτων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν ἀνύψωσιν αὐτῆς εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν περιωπὴν, ἐγένετο μετὰ πολλῆς εὐκολίας καὶ ὁ λαὸς τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου συνεχρωτίσθη μὲ τὴν ἀραβικὴν ἰδιοφυΐαν. Αἱ οἰκίαι τοῦ λοιποῦ κατεσκευάζοντο κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀραβικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἡ δ' αἰγυπτιακὴ γλῶσσα ἀνάμικτος τέως οὖσα μετὰ ἑλληνικῶν λέξεων, ἀντικατεστάθη διὰ τῆς ἀραβικῆς. Ἔκτοτε καὶ μέχρι τῆς σήμερον δεσπόζει τῆς Αἰγύπτου ἔτι ὁ ἀραβικὸς λαός, πλὴν ἡ Ἑλληνικὴ πρωτοβουλία καὶ δράσις δὲν ἐπαύσαντο κυριαρχοῦσαι ἠθικῶς καὶ χρηματικῶς καὶ ἀπανταχοῦ αὐτῆς, παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας ξενικὰς ἐπιδρομὰς τῶν Εὐρωπαίων, ὁ Ἕλλην παρὰ τοῖς αἰγυπτίοις εἶναι, ὅ,τι ὁ χριστιανὸς ἐν Τουρκίᾳ ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν. Ἔχει κατακτήσῃ, πολιτίσῃ καὶ διδάξῃ καὶ ἐννοεῖ νὰ καρπωθῇ ἐκ τοῦ κόπου του· ἔχει ἤδη μεγαλύνει καὶ ἀναπτυχθῇ ἐκεῖ καὶ δὲν ἐννοεῖ νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ πάτριον ἔδαφός του. Τοσοῦτον δὲ ὁ Ἕλλην συμπαθῶς διάκειται πρὸς τὸ πάτριον ἔδαφος, ὥστε παρὰ τὴν ξενικὴν κατοχὴν, θεωρεῖ αὐτὸ ἴδιον καὶ ἐλπίζει πάντοτε. ὅτι ἐλεύσεται ἡμαρ, καθ' ὃ ἡ μεγάλη πατρίς του θὰ ἐπεκταθῇ καὶ πάλιν ἕως ἐκεῖ. Καὶ δὲν ἀπαυδᾶ, οὔτε ἀπαγοητεύεται ἐκ τῶν περιστάσεων· ἀναμένει καὶ καραδοκεῖ, ὁπόταν δ' ἐπέρχεται εὐκαιρία, ἐκφράζεται μὲ καρδίαν ἀνοικτὴν καὶ ἀπεριστρόφως. Ἐν ταῖς ἐθνικαῖς καὶ θρησκευτικαῖς του ἑορταῖς, σχολάζει καὶ ἐπιβάλλεται μέχρις ἀναγνωρίσεως τῶν δικαίων του ἔναυλος δὲ τυγχάνει ἔτι ἡμῖν ἡ γενικὴ ἐσχάτως διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν καὶ ἡ κλεῖσις τῶν δημοσίων γραφείων ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῶν ἑλληνικῶν Χριστουγεννῶν, καθ' ἃς ἔξωθι τοῦ ταχυδρομείου ἐτοιχοκολλήθη πρὸ τῆς θύρας ἡ ἑξῆς γνωστοποίησις: La poste sera fermé à cause des fêtes des Orthodoxes.

Ὁ Ἀμρὸ μὴ στέρξας νὰ διατηρήσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὡς πρωτεύουσαν πόλεως, ἥτις τῷ ἐφαίνετο τὰ μάλα ἐμφορουμένη ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὅπως καταστήσῃ αὐτὴν κυριώτερον κέντρον τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, προσδιώρισεν ὡς κατοικίαν του τὴν σκηνήν, ἔνθα διέμεινεν, ὁπόταν ἐπολιόρκει τὴν Βαβυλωνίαν, παρὰ τῇ Μέμφιδι, διατάξας ἅμα ἵνα κτισθῇ πέριξ αὐτῆς ἀραβικὴ πόλις, ἥτις νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα Φοστάτη (σκηνή).

Ἡ Φοστάτη ἐπέπρωτο οὕτω νὰ γίνῃ ἡ πρώτη πόλις τῶν Ἀράβων, ὅπως ἡ Βαβυλὼν ὑπῆρξεν ἡ πόλις τῶν Ρωμαίων, ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου. Ὅτε δὲ τὸ Κάϊρον ἐκτίσθη μετὰ τριακόσια ἔτη βραδύτερον, ἡ Φοστάτη ἦτο ἓν προάστειον τῆς πόλεως, ἥτις ἔμελλε νὰ γίνῃ ὁριστικῶς ἡ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸ κέντρον τοῦ μουσουλμανικοῦ βίου ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου. Τὸ κυριώτερον δὲ τζαμίον τοῦ Καΐρου εἶναι τὸ τοῦ Ἀμροῦ, τοῦ ὁποίου τὴν κατασκευὴν εἶχεν ἀρχίσει ὁ κατακτητὴς τῆς Αἰγύπτου, τὸ δὲ Κάϊρον εἶναι ἡ θυγάτηρ τῆς Φοστάτης τοῦ Ἀμρού.

Ὡς γνωστὸν, οἱ Ἄραβες εἶναι λαὸς ἐξόχως θρησκευτικὸς καὶ θεοσεβὴς, προσευχόμενος πολλάκις τῆς ἡμέρας, ὁπουδήποτε εὑρίσκεται, ὥστε δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήττεταί τις, ἐὰν ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς κατακτήσεως ἀνήγειρε πανταχόσε ναοὺς ἐν Αἰγύπτῳ. Διατηρεῖ εὐλαβῶς τὰ πατροπαράδοτα καὶ ὑπομένει ἀγγογύστως τὸ πεπρωμένον. Εἶναι δὲ νουνεχὴς καὶ δραστήριος, ἀγαπᾷ τὴν ἐργασίαν καὶ ζῇ λιτότατα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἀμροῦ ἀνεγερθείσῃ πόλει, οἱ Ἄραβες συνέστησαν καὶ ἐπιστημονικὴν σχολήν, ἥτις ἦτο διάσημος παρὰ τῷ μουσουλμανικῷ κόσμῳ, ὡς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπῆρξε παρὰ τῷ ἐθνικῷ.

(ἕπεται συνέχεια)

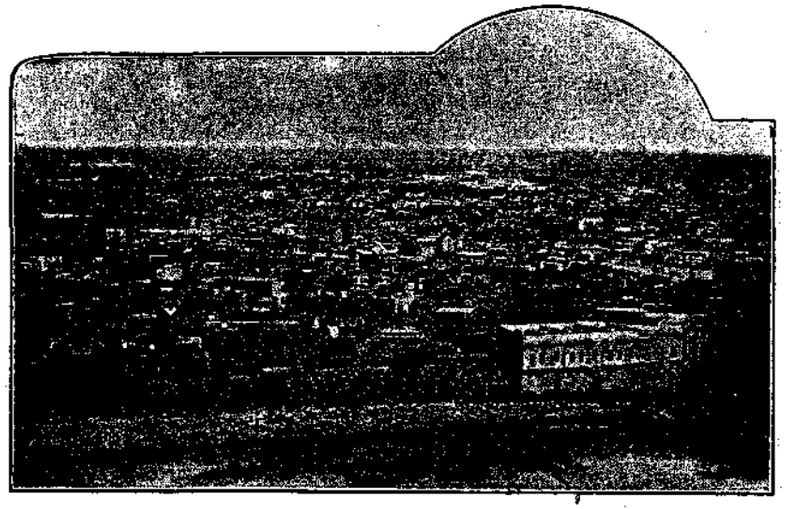

ΤΟ ΚΑΪΡΟΝ (ὡς ἔχει σήμερον)

τῆς τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ Εὐτυχιανῶν αἱρέσεως, ἀριθμοῦνται δὲ οἱ Κόπται περὶ τοὺς 160,000.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΑΙΓΝΙΟΝ

Η ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΤΟΥ ΩΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΩΟΝ ΤΟΥ ΚΟΛΟΜΒΟΥ

Δὲν πρόκειται σήμερον νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ τετριμμένον ζήτημα τοῦ ὠοῦ τοῦ Κολόμβου, ὅπερ ἄλλως τε δὲν εἶνε ἐπιστημονικὸν παίγνιον, ἀλλ' ἁπλουστάτη παραβολὴ μεγάλου καὶ μικροῦ γεγονότος, τῆς ἀνακαλύψεως δηλονότι τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς ἰσορροπίας ὠοῦ, δι' οἱουδήποτε μέσου, θελήσαντος διὰ τούτου ν' ἀποδείξῃ ὁ μέγας θαλασσοπόρος τοῖς περὶ αὐτὸν ἑξεσταμένοις ἐπὶ τῷ κατορθώματί του, ὅτι ὅπως δύναταί τις νὰ κάμῃ ὠὸν νὰ σταθῇ ὄρθιον, οὕτω δύναται νὰ κατορθώσῃ καὶ μεγαλειτέραν ἀνακάλυψιν. Ἀλλ' ἤδη πρόκειται ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ Πάσχα, καθ' ὃ παίζομεν διὰ τῶν ὠῶν, νὰ ἐρωτήσωμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας διὰ τίνων καὶ πόσων τρόπων δύναται ὠόν τι νὰ σταθῇ ὄρθιον, ὅπως γνωρίζωσι ν' ἀπαντῶσιν εἰς τοὺς διερωτῶντας αὐτούς.

Μέχρι τοῦδε ὑπάρχουσι γνωστοὶ οἱ ἑξῆς τρόποι:

1. Δύναται ὠόν τι νὰ σταθῇ ὄρθιον διὰ τοῦ τρόπου τοῦ Κολόμβου, δηλαδὴ βιαίως πιεζομένης καὶ θραυομένης τῆς μιᾶς αὐτοῦ αἰχμῆς.

2. Διὰ τῆς μεσολαβήσεως σκίμποδος ἢ τρίποδος ἀνεστραμμένου.

3. Διὰ τῆς τοποθετήσεως τοῦ ὠοῦ ἐπιτηδείως ἐπὶ μικρῶν ἀοράτων ψυχίων ἄρτου, ξυλίνων ἢ μεταλλικῶν ρινισμάτων.

4. Διὰ τῆς τοποθετήσεως αὐτοῦ ἐπὶ τριῶν ξυλίνων φωσφόρων σπίρτων) τριποδικῶς.

5. Διὰ τῆς χρήσεως ἐπιτηδείως καὶ ἀοράτως ἰσχυρᾶς τινος κόλλας, τιθεμένης ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν αἰχμῶν του.

6. Τιθεμένου τοῦ ὠοῦ ἐπὶ τῆς αἰχμῆς ράβδου ἰσορρόπως καὶ ἰσοβαρῶς βασταζομένης.

7. Ὁμοίως τιθεμένου ἐπὶ πινακίου, καταλλήλως μετακινουμένου, περιστροφικῶς ἰδίως.

Φ. Π.

ΗΗΧΩ

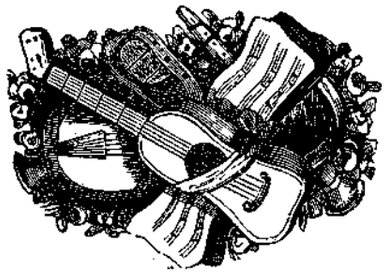

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΕΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΥΠΟ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ Σ. ΑΝΕΜΟΓΙΑΝΝΗ

ΠΡΩΗΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ Α'. ΤΑΞΕΩΣ ΠΑΡΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΕΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Τὰς ὀλίγας ἀναπαυσίμους ὥρας μου χρησιμοποιῶν ἑκάστοτε, ἔχων δ' ὑπ' ὄψει καὶ τοὺς περιφήμους Γάλλους μουσικοὺς συγγραφεῖς κ. κ. Augustin Savard, L. Girard καὶ H. Grantier συνέταξα ἐν ὀλίγοις τὴν ἀκόλουθον συνοπτικὴν μέθοδον, πρὸς ταχεῖαν ἐκμάθησιν τῆς θείας μουσικῆς, ἄνευ διδασκάλου, ἥτις ἐλπίζω νὰ τύχῃ τῆς καταλλήλου ἐκτιμήσεως καὶ ὑποδοχῆς, καθόσον ἐν Ἑλλάδι δυστυχῶς στερούμεθα ἔτι τοιαύτης μεθόδου, ἣν συνιστῶ ὡς τὴν μόνην κατάλληλον τοῖς βουλομένοις νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Μουσικῆς καὶ ταχίστην ἐκμάθησιν αὐτῆς.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Κυριώτεραι ἀρχαὶ τῆς Μουσικῆς

Ι

Περὶ φθογγοσήμων καὶ διατονικῆς κλίμακος.

Ἡ μουσικὴ ἐπιστήμη μᾶς διδάσκει τὸν τρόπον, δι' οὗ συνδέομεν καὶ ταξιθετοῦμεν ὀρθῶς καὶ πρεπόντως τοὺς μουσικοὺς τόνους.

Οἱ ἐν τῇ μουσικῇ ἐν χρήσει τόνοι παρίστανται διὰ σημείων, ἅτινα τίθενται ἐπὶ τῶν μουσικῶν γραμμῶν καὶ καλοῦνται φθογγόσημα.

Ὀνομάζομεν δὲ μουσικὰς γραμμὰς τὸ πεντάγραμμον, τὸ ἀποτελούμενον ἐκ πέντε παραλλήλων γραμμῶν, ἐφ' ὧν, ὡς εἴπομεν, θέτομεν τὰ φθογγόσημα.

Ὡς βάσιν τοῦ πενταγράμμου δέον νὰ λαμβάνωμεν τὴν κάτωθι πρώτην γραμμήν.

Παράδειγμα

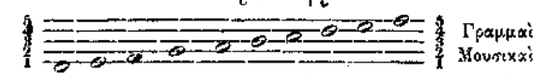

Ἐκ τῶν φθογγοσήμων ἄλλα μὲν θέτομεν ἐπὶ

τῶν γραμμῶν τοῦ πενταγράμμου, ἄλλα δὲ εἰς τὸν μεταξὺ ὑπάρχοντα χῶρον.

Δυνάμεθα ν' αὐξήσωμεν τὴν ἔκτασιν τοῦ πενταγράμμου, προσθέτοντες μικρὰς γραμμὰς κάτωθεν ἢ ἄνωθεν αὐτοῦ, ἃς ὀνομάζομεν βοηθητικάς.

Παράδειγμα.

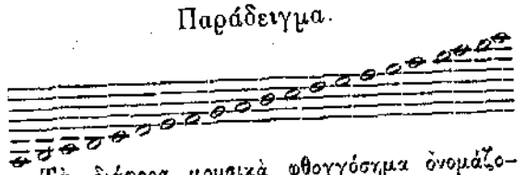

Τὰ διάφορα μουσικὰ φθογγόσημα ὀνομάζομεν ὡς ἑξῆς· Do, Ré, Mi, Fa, Sol, La, Si, ἤτοι Δὸ, Ρὲ, Μὶ, Φὰ, Σόλ, Λὰ, Σί, Τὰ φθογγόσημα ταῦτα παριστάνουσι σειράν τινα τόνων, ὑψουμένων κλιμακωτῶς· ἐὰν δὲ ἡ σειρὰ αὕτη ἐξαντληθῇ καὶ δὲν ἐπαρκεῖ, τότε ἀρχίζομεν νέαν ὁμοίαν μὲ τὴν πρώτην, διαφέρουσαν ὅμως κατὰ τὸ ὕψος, διατηροῦσαν δὲ πάντοτε τὴν αὐτὴν ὀνομασίαν· ἐὰν δὲ ἐξαντληθῇ καὶ αὕτη, ἀρχίζομεν τρίτην, τετάρτην καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς:

Παράδειγμα.

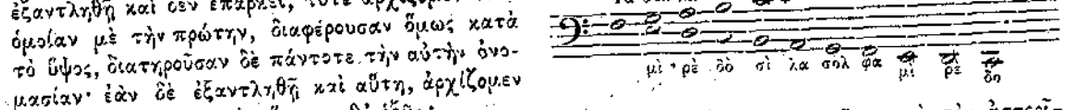

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ κατὰ τὴν κατάβασιν τῶν τόνων.

Τὴν σειρὰν λοιπὸν τῶν φθογγοσήμων, ἥτις ἐξακολουθεῖ διαδοχικῶς ἀναβαίνουσα καὶ ἀντιστρόφως καταβαίνουσα, τὴν ὀνομάζομεν κλίμακα ἢ διατονικὴν κλίμακα.

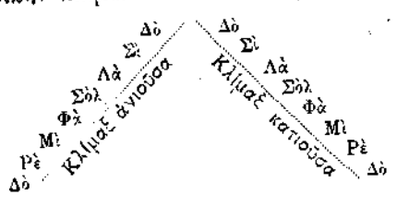

Περὶ τῶν μουσικῶν κλειδίων.

Ἡ θέσις τῶν μουσικῶν φθογγοσήμων ἐν τῷ πενταγράμμῳ, δεικνύεται διὰ τῶν κλειδίων ἢ γνωμόνων.

Τὰ κλειδία λοιπὸν εἶναι τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, ἅτινα προσδιορίζουσι τὴν θέσιν τῶν φθογγοσήμων ἐπὶ τοῦ πενταγράμμου, λαμβάνοντες δὲ ὑπ' ὄψει τὴν θέσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ κλειδίου ὑποδεικνυομένου φθογγοσήμου, προσδιορίζομεν καὶ τὰς λοιπὰς θέσεις τῶν ἐπιλοίπων φθογγοσήμων.

Ἐν τῇ μουσικῇ ἔχομεν τριῶν εἰδῶν κλειδία, ἤτοι τὸ κλειδίον τοῦ Φὰ 𝄢: τὸ κλειδίον τοῦ Δὸ ♯. καὶ τὸ κλειδίον τοῦ Σόλ 𝄞:

Καὶ τὸ μὲν κλειδίον τοῦ Σόλ 𝄞: τὸ μεταχειριζόμεθα διὰ γραφὴν καὶ ἔκφρασιν τῶν ὑψηλῶν τόνων.

Τὸ κλειδίον τοῦ Φὰ 𝄢: διὰ τὴν γραφὴν καὶ ἔκφρασιν τῶν βαρέων τόνων.

Τὸ δὲ κλειδίον τοῦ Δὸ ♯: διὰ τὴν γραφὴν καὶ ἔκφρασιν τῶν μέσων τόνων.

Ἐκ τῶν τριῶν μουσικῶν κλειδίων τὰ μᾶλλον ἐν χρήσει εἰσὶ τὸ κλειδίον τοῦ Σόλ, ἐν τῇ δευτέρᾳ γραμμῇ τοῦ πενταγράμμου καὶ τὸ κλειδίον τοῦ Φὰ, ἐν τῇ τετάρτῃ γραμμῇ.

Παραδείγματα.

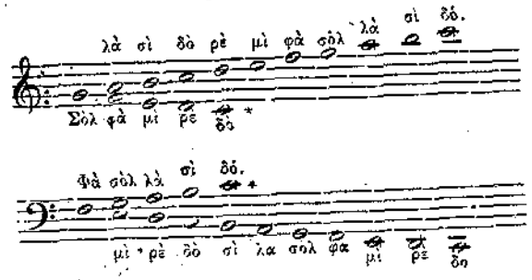

Τὸ Δό, τὸ ὁποῖον σημειοῦται μὲ τὸν ἀστερίσκον (*) εἰς τὸ κλειδίον τοῦ σόλ, εἶναι τὸ αὐτὸ φθογγόσημον μὲ τὸ Δό, ὅπερ σημειοῦται μὲ τὸν αὐτὸν ἀστερίσκον εἰς τὸ κλειδίον τοῦ Φα· τὸ τοιοῦτον ἐν τῇ μουσικῇ ὀνομάζομεν ὁμοφωνίαν.

Σημεῖα διαρκείας.

Διὰ διαφόρων σχημάτων δεικνύομεν τὴν βραχεῖαν ἢ ἐντεταμένην διάρκειαν τῶν φθογγοσήμων.

Τὰ διάφορα σχήματα τῶν φθογγοσήμων εἰσὶ τὰ ἑξῆς· Τὸ μακρὸν 𝅝, τὸ ἡμίμακρον 𝅗𝅥, τὸ βραχὺ 𝅘𝅥, τὸ χρῶμα 𝅘𝅥𝅮, τὸ δίχρωμον 𝅘𝅥𝅯, τὸ τρίχρωμον 𝅘𝅥𝅰, καὶ τὸ τετράχρωμον 𝅘𝅥𝅱.

Τὸ μακρὸν 𝅝 ἰσοδυναμεῖ μὲ δύο ἡμιμακρα 𝅗𝅥𝅗𝅥 ἢ μὲ 4 βραχέα 𝅘𝅥𝅘𝅥𝅘𝅥𝅘𝅥 ἢ μὲ 8 χρώματα 𝅘𝅥𝅮𝅘𝅥𝅮𝅘𝅥𝅮𝅘𝅥𝅮𝅘𝅥𝅮𝅘𝅥𝅮𝅘𝅥𝅮𝅘𝅥𝅮 ἢ μὲ 16 διχρώματα, ἢ μὲ 32 τριχρώματα ἢ μὲ 64 τετραχρώματα.

Τὸ ἡμίμακρον 𝅗𝅥 ἰσοδυναμεῖ μὲ δύο βραχέα 𝅘𝅥𝅘𝅥 ἢ μὲ 4 χρώματα, ἢ μὲ 8 διχρώματα ἢ μὲ 16 τριχρώματα ἢ μὲ 32 τετραχρώματα.

Τὸ βραχὺ 𝅘𝅥, ἰσοδυναμεῖ μὲ δύο χρώματα 𝅘𝅥𝅮𝅘𝅥𝅮 ἢ μὲ 4 διχρώματα, ἢ μὲ 8 τριχρώματα ἢ μὲ 16 τετραχρώματα.

Τὸ χρῶμα 𝅘𝅥𝅮, ἰσοδυναμεῖ μὲ δύο διχρώματα 𝅘𝅥𝅯𝅘𝅥𝅯 ἢ μὲ 4 τριχρωματα ἢ μὲ 8 τετραχρώματα.

Τὸ δίχρωμον 𝅘𝅥𝅯 ἰσοδυναμεῖ μὲ δύο τριχρώματα 𝅘𝅥𝅰𝅘𝅥𝅰 ἢ μὲ 4 τετραχρώματα.

Τὸ τρίχρωμον 𝅘𝅥𝅰, ἰσοδυναμεῖ μὲ δύο τετραχρώματα.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΟΙ ΔΥΟ ΑΘΗΝΑΙΟΙ

Παρὰ τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς συνηντήθησαν προχθὲς δύο ἀστοὶ Ἀθηναῖοι καὶ ἔλεξαν τάδε:

Ὁ πρῶτος ἀστός. Καλὴ ἡμέρα, Ἀριστόδημε, μοῦ φαίνεσαι κάπως μεταβεβλημένος, αὐτὰ τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁδοιπορικὰ πέδιλα, ὁ ἀέτειος αὐτὸς πῖλός σου ...

Ὁ δεύτερος ἀστός. Ναί, φίλε μου, τὸ ἐμάντευσες, ἑτοιμάζομαι διὰ μακρινὸν ταξείδιον. ..

Ὁ πρῶτος ἀστός. Μακρινὸν ταξείδιον;

Ὁ δεύτερος ἀστός. Ναί, διὰ τὴν Νότιον Ἀμερικήν, διὰ τὰς Ἰνδίας.

Ὁ πρῶτος ἀστός. Δι' ἐμπόριον βεβαίως, διὰ καφὲ ἴσως...

Ὁ δεύτερος ἀστός. Χειρότερα ἀπὸ αὐτό.

Ὁ πρῶτος ἀστός. Χειρότερα ἀπὸ αὐτό; Πηγαίνεις λοιπὸν διὰ μεταλλευτικὰς ἐργασίας, διὰ χρυσὸν, ἴσως εἰς τὸ Τρανσβάλ, Γουϊάνην ἢ εἰς τὴν Σιβηρίαν;

Ὁ δεύτερος ἀστός. Ἀκόμη χειρότερα ἀπὸ αὐτό, φίλε μου.

Ὁ πρῶτος ἀστός. Ἀκόμη χειρότερα; διὰ καμμίαν νέαν ἀνακάλυψιν; ἢ μήπως μεταβαίνεις εἰς τὰς Φιλιππίνας, εἰς τὴν Μαντζουρίαν, εἰς τὸν πόλεμον ...

Ὁ δεύτερος ἀστός. Ἀκόμη χειρότερα, σοὶ λέγω.

Ὁ πρῶτος ἀστός. Δὲν ἔχω τὸ κεφάλι μου διὰ σπάσιμο. Τότε διὰ ποίαν ἀπελπιστικὴν ἐργασίαν μεταβαίνεις ἐκεῖ;

Ὁ δεύτερος ἀστός Ἀπεφάσισα τελείως νὰ ἐκπατρισθῶ, σοὶ λέγω.

Ὁ πρῶτος ἀστός Ὦ! σοβαρὸν πρᾶγμα τοῦτο, φίλε μου, καὶ βεβαίως θὰ ἔχῃς πολὺ σπουδαίας ἀφορμάς, διὰ νὰ. . . .

Ὁ δεύτερος ἀστός. Σπουδαιοτάτας! πῶς θέλεις νὰ εἰμπορέσω πλέον νὰ ζήσω εἰς αὐτὸν τὸν ἄθλιον τόπον;

Ὁ πρῶτος ἀστός. (μετὰ φρίκης). Πῶς; διέπραξες λοιπὸν ἔγκλημα, κατάχρησιν, κλοπήν;

Ὁ δεύτερος ἀστός. Ἄ, μπά, διὰ τέτοια μικρὰ πράγματα! χειρότερα ἀπὸ αὐτά, φίλε μου.

Ὁ πρῶτος ἀστός. (μετὰ καταπλήξεως). Χειρότερα ἀπὸ αὐτά! λόγοι λοιπὸν τιμῆς; συζυγικὴ ἀπιστία; παραφροσύνη τινός;

Ὁ δεύτερος ἀστός. (μετ' εἰρωνείας). Τοιαῦτα παιγνίδια! χειρότερα, φίλε μου, σοὶ λέγω, χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ ἀκόμη!

Ὁ πρῶτος ἀστός (μετὰ τρόμου ἐκπληττόμενος). Χειρότερα ἀκόμη ἀπὸ αὐτά! μὰ τότε ἐφόνευσες; ἐδολοφόνησες;

Ὁ δεύτερος ἀστός (μετὰ ζωηροῦ γέλωτος). Τί λέγεις, ἀδελφέ, ὅλα αὐτὰ διορθώνονται ἐδῶ εἰς τὸ Ρωμαϊϊκο τόσο γελοῖον καὶ κουτὸν μὲ ἕκαμες νὰ ἐκπατρισθῶ, διὰ τοσοῦτον μικρὰς ἀφορμάς; Πολὺ χειρότερα, φίλε μου, πολὺ χειρότερα πράγματα!

Ὁ πρῶτος ἀστός. (ὀπισθοχωρῶν κατὰ δύο βήματα καὶ παρατηρῶν μετὰ περιεργείας τὸν φίλον του ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν). Αἴ, μὰ τότε δὲν δύναμαι νὰ μαντεύσω καὶ παραιτοῦμαι, διότι . . . φοβοῦμαι . . .

Ὁ δεύτερος ἀστός (πλησιάζων αὐτὸν καὶ μειδιῶν, ἐνῷ ὁ πρῶτος τρέμει ἐκ φόβου) Ἡ ἀπελπισία, μὲ ἀναγκάζει, φίλε μου, ἡ ἀνδία, ἡ ἀπογοήτευσις!

Ὁ πρῶτος ἀστός. Οὔφ, μ' ἔσκασες! Μὰ καλά, τέλος πάντων εἰπὲ μου· τί πρᾶγμα σὲ ἀπελπίζει, ἀπδιάζει καὶ ἀπογοητεύει;

Ὁ δεύτερος ἀστός. Νὰ σοῦ 'πῶ, φίλε μου, ἀλλὰ μὴ μὲ ἐκλάβῃς . . .

Ὁ πρῶτος ἀστός. Ἄ! τί λόγος! σὺ πάντοτε σοβαρῶς ὁμιλεῖς καὶ . . .

Ὁ δεύτερος ἀστός. Νά, ἀδελφέ, ἡ ὀπισθοδρόμησις τοῦ τόπου αὐτοῦ, ἡ ἀκηδία τῶν ἀρμοδίων, ἡ ἀπραξία πρὸς πᾶν καλὸν καὶ ὠφέλιμον, ἡ λάσπη καὶ ἡ σκόνη καὶ ἡ κατοχὴ καὶ ὑποδούλωσις . . . τῶν Ἀθηνῶν . . ,

Ὁ πρῶτος ἀστός. Ὑποδούλωσις . . . τῶν Ἀθηνῶν; εἶπες.

Ὁ δεύτερος ἀστός. Ναί, φίλε μου, ὑπὸ . . .

Ὁ πρῶτος ἀστός. Αἴ, τί; ὑπό;

Ὁ δεύτερος ἀστός. Ὑπὸ τῶν γυναικῶν!

Ὁ πρῶτος ἀστός (φεύγων). Τὸν καϋμένον! ἐτρελλάθη . . . Οἱ Ἀθηναῖοι πάσχουν ἀπὸ ψύχωσιν! (καὶ ἀποχωρίζονται).

Φρίκ.

Ο ΜΗΝ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΣΑΣ

Ἰδοὺ παλαιά τις ἀστρονομικὴ πρόρρησις, δεικνύουσα μετ' ἀνεκτῆς βεβαιότητος, τὸν χαρακτῆρα τῆς κόρης, κατὰ τὸν μῆνα, καθ' ὃν τύχῃ νὰ γεννηθῇ, ὡς ἑξῆς:

Ἐὰν μία κόρη γεννηθῇ τὸν Ἰανουάριον, θ' ἀποβῇ συνετὴ οἰκοδέσποινα, παραδιδομένη μὲν εἰς μελαγχολίαν, πλὴν εὐόργητος.

Ἐὰν τὸν Φεβρουάριον, φιλάνθρωπος καὶ φιλόστοργος σύζυγος καὶ τρυφερὰ μήτηρ.

Ἐὰν τὸν Μάρτιον, κενόδοξος, στωμύλος, καὶ ὀλίγον τι παραδιδομένη εἰς φιλονεικίαν.

Ἐὰν δὲ τὸν Ἀπρίλιον, ἀσταθής, ἀφυής, ἀλλὰ πιθανὸν νὰ ἦναι καὶ εὐπρόσωπος.

Ἐὰν τὸν Μάϊον, ὡραία καὶ πιθανὸν νὰ ἦνε εὐτυχής.

Ἐὰν τὸν Ἰούνιον, ὀργίλη, ἐνωρὶς θὰ ὑπανδρευθῇ καὶ θὰ ἦνε κενόδοξος.

Ἐὰν τὸν Ἰούλιον, μετρίως ὡραία, ἀλλὰ μὲ στεγνὴν φύσιν.

Ἐὰν τὸν Αὔγουστον, ἀγαπητὴ καὶ πρακτική, πιθανῶς δὲ νὰ ὑπανδρευθῇ πλούσιον.

Ἐὰν τὸν Σεπτέμβριον, σώφρων, εὐπροσήγορος καὶ πολὺ ἀγαπητή.

Ἐὰν τὸν Ὀκτώβριον, ὡραία καὶ ἐρωτικὴ καὶ πιθανὸν νὰ ἦνε δυστυχής.

Ἐὰν τὸν Νοέμβριον, ἐλευθέριος, εὐμενὴς καὶ πραείας διαθέσεως.

Ἐὰν τὸν Δεκέμβριον, εὔρυθμος, φιλόκαλλος καὶ ἀκόλαστος.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

Ζήσιμος Γ. Τυπάλδος
καθηγητὴς

ΠΩΛΗΣΙΣ

ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΩΝ ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ

ΔΙΑ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΔΟΣΕΩΝ

Ε. Μελίδης, Διευθυντής.— **Χ. Ἀνεμογιάννης**, πρώην ἐπιθεωρητὴς τοῦ Ἐλέγχου. Γενικὸς ἐπιθεωρητής.

Δι' ἡμῶν παρέχονται τοῖς ἡμετέροις συνδρομηταῖς αἱ ἀκόλουθοι λαχειοφόροι ὁμολογίαι ἡμεδαπαὶ καὶ ξέναι ἐπὶ μηνιαίαις δόσεσιν, ἐκ τοῦ τραπεζιτικοῦ καταστήματος Ε. Μελίδη, ὡς ἑξῆς·

1. **Τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος** ἀντὶ 40 δρ. ἢ 20 φρ. χρυσῶν μηνιαίως.
2. **Κτηματικῆς Τραπέζης τῆς Αἰγύπτου** ἀντὶ 25 δρ. ἢ 15 φρ.
3. **Σιδηρ. Ἀνατολ. Ρωμυλίας**, ἀντὶ 15 δρ. ἢ 10 φρ. μηνιαίως
4. **Πόλεως Παρισίων** ἀντὶ 30 δρ. ἢ 20 φρ.
5. **Κτηματικῆς Τραπέζης Γαλλίας** ἀντὶ 30 δρ. ἢ 20 φρ.
6. **Πόλεως Βρυξελλῶν**, ἀντὶ 10 δρ. ἢ 10 φρ.
7. **Διώρυγος Παναμᾶ** ἀντὶ 10 δρ. ἢ 10 φρ.

Πᾶς βουλόμενος δύναται ν' ἀποστείλῃ ἡμῖν τὴν πρώτην δόσιν καὶ θὰ λάβῃ ἀμέσως τὸ Συμβόλαιον καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς ὁμολογίας, ἧς γίνεται ἀμέσως κάτοχος τῶν τόκων καὶ τῆς Τύχης αὐτῆς.

Ἐν περιπτώσει κέρδους ἡ «Φύσις» λαμβάνει 10 ο/ο.

Συνιστῶμεν τοῖς ἡμετέροις συνδρομηταῖς τὴν προμήθειαν τοιούτων ἀσφαλῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν, καθόσον ἀκόπως καὶ ἀνεπαισθήτως οὕτως ἀποκτῶσι μετ' ὀλίγον χρόνον χρηματικὸν κεφάλαιον καὶ δὴ κληρουμένης τῆς ὁμολογίας, δύναταί τις ἀμέσως νὰ γείνῃ πλούσιος, ὡς πολλάκις συμβαίνει.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

54. Πρόβλημα

Εἷς ἀμαξηλάτης διανύει 8 χιλιόμετρα καθ' ὥραν, ἑνῷ εἷς ἕτερος διανύει μόνον 6. Ὁ δεύτερος οὗτος ὅμως ἀναχωρεῖ κατὰ ἓν χιλιόμετρον πρὸ τοῦ πρώτου.

Ποῦ θὰ συναντηθῶσιν;

55. Αἴνιγμα.

Γεννῶμαι ἄψυχος νεκρὸς καὶ ἐνταφιασμένος
Καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδίους μου γονεῖς ἀπορριμένος
Τὰ μέλη μου εἶν' ἄμορφα καὶ διαλελυμένα
Καὶ ἀπὸ μάρμαρον σκληρὸν τοῦ τάφου σκεπασμένα
Τὸν λίθον δὲ τοῦ μνήματος, ἂν ἅπαξ διασείσω
Ὡς ἄλλος νέος Λάζαρος ἀμέσως θ' ἀναζήσω.
Τὸ πάλαι εἶχε γεννηθῆ ἐκ τῆς ἐμῆς κοιλίας
Παράδειγμ' ἀδελφότητος κ' εἰλικρινοῦς φιλίας
Ὁπόταν εἴμεθα πολλοί, ὡς ἔμαθον ἐκ φήμης
Ἀρχὴ καὶ τέλος εἴμεθα τῆς πρώτης ἐπιστήμης.

Ταχυδρομικός.

56. Ἐρώτησις.

Ποῖος φέρει τὸν μεγαλείτερον πῖλον ἐν Ἑλλάδι;

Σημ. Ὁ πρῶτος λύτης λαμβάνει ὡς δῶρον τὰς «Ἐπιστημονικὰς ἐπισκοπήσεις».

ΛΥΣΕΙΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

16ου ΤΕΥΧΟΥΣ

44. Ἀριθμητικὸν πρόβλημα.

Ἡ διαφορὰ εἶναι, ὅτι τὰ μὲν πεντάλεπτα γίνονται τέσσαρα, τὰ δὲ δεκάλεπτα γίνονται δύο, καθόσον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ἀξίας των δὲν ὑπάρχει διαφορά.

Ἔλυσαν αὐτὸ ὁ κ. Ν. Μανωλίδης ἐκ Πατρῶν καὶ Θεμ. Ἀζινάρης, ἐκ Πάρου.

45. Ἐρώτησις.

Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ μέταξα ἐκαλεῖτο Σέρια, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως, ἐξ ἧς προήρχετο· ὁ δὲ Παυσανίας ἀναφέρει, ὅτι ἡ πόλις αὕτη εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ Δέλτα, εἰς τὸ βάθος τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ κειμένου. Ἤδη δὲ ἀνακαλύπτεται, ὅτι αὕτη εἶναι τὸ Τονκῖνον, καθόσον κατὰ τὸν Β'. αἰῶνα, ἡ Συρία ἐπρομηθεύετο τὴν μέταξαν διὰ θαλάσσης ἐκεῖθεν· αἱ δὲ σινικαὶ βίβλοι ἀναφέρουσιν, ὅτι τότε ἀφικνοῦντο εἰς τὸ Ζι-Νάου ἢ Τονκῖνον ἔμποροι ἀνατολῖται πρὸς ἀγορὰν μετάξης.

46. Ἱστορικὸν πρόβλημα.

Ὁ μύρμηξ.

Ἔλυσεν αὐτὸ ἡ Δις Ἑλένη Μπιζότου ἐξ Ἀθηνῶν, ἐκ τύχης.

47. Μαθηματικὸν πρόβλημα.

Τὸ πρῶτον χιλιεκατομμύριον ἑξηκοστῶν λεπτῶν τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἡμετέρας χρονολογίας θὰ λήξῃ τῇ 15 Ἀπριλίου 1902, τῇ 10 ὥρᾳ καὶ 40 λεπτὰ τῆς πρωΐας.

Ἔλυσεν αὐτὸ ὁ κ. Διον. Πατρίκιος. ἐξ Ἀθηνῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ "ΦΥΣΕΩΣ,,

Α. Γ. Π. Mansourah. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη καὶ σᾶς ἐνεγράψαμεν συνδρομητήν μας. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—**Κ. Ο. Μπιλάλι.** Συνδρομή σας ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. Ἀπόδειξις ἐστάλη ταχυδρομικῶς.—**Κ. Ε. Λοιδωρίκιον.** Συνδρομή σας ἐλήφθη. Ἀπόδειξις ἐστάλη ὑμῖν ταχυδρομικῶς.—**Ι.Α.Λ. Ζάκυνθον.** Δελτάριον καὶ φύλλα «Ἐλπίδος» ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν πολύ.—**Α. Γ. Κωνσταντά.** Δελτάριον ἐλήφθη. Ἐχάρημεν καὶ εὐχόμεθα ἐπιτυχίαν. Φύλλον στέλλεται.—**Θ.Β. Ξυλόκαστρον.** Δελτάριον ἐλήφθη. Σᾶς ἐνεγράψαμεν αὐτόθι καὶ ἀναμένομεν συνδρομήν.—**Κ.Ε. Λοιδωρίκιον.** Συνδρομὴ ἐλήφθη καὶ εὐχαριστοῦμεν. Ἀπόδειξις σᾶς ἀπεστάλη. — **Α. Λ. Ληξούριον.** Ἐπιστολὴ μετὰ ἀποδείξεως ἐλήφθη. Λαχὲν δῶρον ἐκ κληρώσεως σᾶς ἀποστέλλεται, ὡς γράφετε.—**Γ. Κ. Bourgas.** Σᾶς ἐνεγράψαμεν καὶ σᾶς γράφομεν πάλιν προσεχῶς, ἐν σχέσει γραφομένων σας.—**Α. Β. Ξηροχώριον.** Ζητούμενα φύλλα σᾶς ἀπεστείλαμεν. Ἔχει καλῶς. Ἀναμένομεν νεωτέραν σας. —**Ν. Ε. Ζ. Ζάκυνθον.** Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Ἀπαντῶμεν σχετικῶς. — **Σ. Κ. Gara-Mezdra.** Δελτάριον ἐλήφθη. Φύλλα σᾶς ἀπεστάλησαν. Ἔχει καλῶς. Ἐγράψαμεν.—**Β. Α. Π. Ὀδησσόν.** Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Ἔχει καλῶς, ὡς γράφετε Ἡσυχεῖτε.—**Ν. Κ. Πάτρας.** Πρώτη δόσις δι' ἀγορὰν αἰγυπτιακῆς ὁμολογίας ἐλήφθη. Ταχυδρομικῶς σᾶς ἀποστέλλεται συμβόλαιον καὶ ἀριθμὸς ὁμολογίας σας. — **Κ. Σ. Βουκουρέστιον.** Σᾶς ἐνεγράψαμεν εἰς «Κληρώσεις».

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου